

Департамент освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації
Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Батьківські збори: шляхи до партнерства та співпраці

Методичний посібник

Харків
«Друкарня Мадрид»
2018

УДК 371.315.6:51
Б28

*Друкується за рішенням ученої ради
Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 6 від 29.11.2018 р.)*

Рецензенти:

Л. М. Михайлова, завідувач кафедри управління освітою Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

М. О. Банник, учитель початкових класів Лисичанської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 4 Лисичанської міської ради Луганської області, учитель-методист

Батьківські збори : шляхи до партнерства та співпраці :
Б28 методичний посібник для вчителів початкових класів / уклад. :
О. В. Пагава, Я. О. Чернишова. Харків «Друкарня Мадрид»,
2018. 96 с.

ISBN 978-617-7683-45-1

Посібник містить методичні рекомендації та практичні напрацювання вчителів Луганщини щодо проведення батьківських зборів з використанням інтерактивних форм і методів роботи. Запропоновані матеріали наповнені сучасним дидактичним змістом, який відповідає запитам здобувачів освіти Нової української школи та батьків майбутніх першокласників.

Посібник може бути корисним класним керівникам, учителям початкових класів, психологам, соціальним педагогам, які прагнуть до вдосконалення власної педагогічної майстерності, реалізації в професійній діяльності.

УДК 371.315.6:51

ISBN 978-617-7683-45-1

© Луганський обласний інститут
післядипломної педагогічної
освіти, 2018
© «Друкарня Мадрид», 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Інтерактивні форми співпраці з батьками: методичні рекомендації	6
Розділ II. Батьківські збори: спілкування без бар'єрів.	
Практичний досвід	12
2.1. Виховуємо разом нове покоління. <i>Світлична Г. В.</i>	12
2.2. Емоційний аспект підготовки дитини до навчання в школі. <i>Скляр Н. Г.</i>	18
2.3. Заряджаємося позитивом. <i>Халієв Г. Г.</i>	22
2.4. Будьмо знайомі. <i>Кірющенко С. С.</i>	25
2.5. Батьки та діти – мистецтво спілкування. Зустріч у «Міжкультурному кафе». <i>Тур С. І.</i>	28
2.6. Проблеми спілкування батьків та дітей. Шляхи їх вирішення. <i>Бутко О. М.</i>	33
2.7. Моя сім'я – це світ, де завжди затишно. <i>Вардова А. В.</i>	41
2.8. Від посмішки стане всім світліше. <i>Юрсова Ю. С.</i>	43
2.9. Сім'я – запорука щасливої дитини. Збори – родинна зустріч. <i>Сиухіна О. М.</i>	48
2.10. Філіжанка кави. <i>Матвієвська А. Л., Некрущець А. Л.</i>	56
2.11. Леся Українка «З гір на долину...», «Барвіночку мій хрещатий». Лікарські рослини. Рослинний орнамент у колі. Партнерський урок. <i>Чередниченко В. О.</i>	59
Розділ III. Кроки до співпраці з батьками майбутніх першокласників	64
3.1. Школа першокласних батьків. <i>Колб О. О.</i>	64
3.2. Перший раз у перший клас Нової української школи. Тренінг для батьків. <i>Крута Н. О.</i>	68
3.3. Навчаємось по-новому. Заняття – тренінг для батьків майбутніх першокласників. <i>Кобилянська В. І., Майборода Ю. А, Тарабанова Ю. Ю.</i>	73
3.4. Психологічні тренінги для батьків «Бути поруч, або щасливе батьківство». <i>Решетняк С. М., Обоянська Т. С.</i>	77
Розділ IV. До педагогічної валізи: цікаве та корисне	80
4.1. Декілька слів про тренінг.....	80
4.2. Тренінгові вправи.....	83
4.3. Рольові ігри.....	86
4.4. Кейс-метод.....	88
4.5. Поради, притчі.....	89
Література	94

ВСТУП

Родина – це один із шедеврів природи...

Це глибина і висота...

Трагедія і комедія...

Біле і чорне...

Земля і небо...

Пекло і рай...

Це не статика, а постійних рух.

Л. Г. Василенко

Концепція Нової української школи проголошує *педагогіку партнерства* з особистісно зорієнтованим навчанням, у центрі якого – дитина. Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич зазначає: «Педагогіка партнерства буде однією з основ школи, заснованої на взаємній повазі до особистості, праві вибору і відповідальності за ухвалені рішення».

Основними принципами педагогіки партнерства є повага до особистості, доброзичливість та позитивне ставлення, довіра у відносинах, діалог з метою взаємодії, взаємоповага. Батьки й учителі мають бути партнерами у вихованні дітей і відповідальними за результат, разом надавати школярам допомогу у вирішенні проблем, створюючи умови для розкриття їхніх унікальних здібностей. У чому ж проявляється партнерство? Хто, кому й чим може бути корисним?

Спілкування «на рівних» – це *взаємодія педагогів і батьків*, де жодна сторона не має права вказувати та контролювати. Батьки можуть виступати в ролі асистентів, помічників під час будь-якого виду діяльності з дітьми (наприклад, практичне заняття чи лекція), у ролі експертів (якщо педагог готує заняття за темою, з якої добре обізнаний), у ролі консультантів, організаторів заходу та т. ін. Від спільної роботи батьків і педагогів виграють усі сторони педагогічного процесу: батьки беруть активну участь у житті дітей, тим самим краще розуміючи й налагоджуючи стосунки: педагоги, взаємодіючи з батьками, дізнаються більше про дитину. Це дозволяє підібрати ефективні засоби виховання та навчання. Головне ж полягає в тому, що діти, опинившись у єдиному виховному просторі, відчують себе комфортніше, спокійніше, впевненіше, у результаті чого краще вчаться й мають набагато менше конфліктів з дорослими та однокласниками.

Для того щоб у школі вдалось налагодити взаємодію з батьками, є два суттєві шляхи успішної співпраці: постійне, чітке, двостороннє спілкування; різні способи залучення батьків до шкільного життя.

Сучасні вчителі все частіше й частіше використовують *інтерактивні форми взаємодії з батьками*. Це клуби за інтересами, гуртки, сімейні клуби, тренінги, батьківські ринги, конференції, круглі столи, семінари,

спортивні змагання, KBK і т. ін. Практикують використання письмових форм роботи з батьками: записки на стендах, бюлетені (щотижневі, щомісячні) про роботу освітньої установи, листи батькам (один раз на тиждень, на місяць, навчальну чверть або триместр) про досягнення дитини, анкети, опитувальники для батьків для виявлення власних потреб і думок про роботу школи.

Творча форма спілкування на батьківських зборах і співпраця з батьками допомагає уникнути формалізму, дає можливість почути й зрозуміти один одного, формує єдність поглядів на питання виховання та єдність вимог до дитини з боку сім'ї та вчителя. А це – шлях до успіху у вихованні!

На що треба звернути увагу педагогу в процесі впровадження принципів педагогіки партнерства у свою практичну діяльність?

1. Шкільне освітнє середовище – це простір дитинства, який будується на засадах: рівності, діалогізму, співрозвитку, прийняття.

2. Переосмислення ролі вчителя вимагає від нього оновлення професійного мислення й відповідних цілеспрямованих дій: постійний аналіз власної педагогічної діяльності; орієнтацію на самоосвіту; відстеження результативності своєї роботи через систему моніторингу й самомоніторингу.

3. Педагогіка партнерства не скасовує вимогливості вчителя, бо, як засвідчує практика, саме вимогливі й справедливі вчителі мають найбільшу повагу та довіру серед учнів.

Як зробити батьків першокласників помічниками вчителя та молодшого школяра? Як їх долучити до освітнього процесу? Як доступно пояснити відмінність між школою минулого, у якій вони навчались, та Новою українською школою – школою компетентностей XXI століття? Як налагодити з ними стосунки на засадах педагогіки партнерства? Як перетворити традиційні батьківські збори на сучасні, цікаві, корисні й радісні зустрічі з використанням інтерактивних технологій?

Відповіді на ці та безліч інших запитань можна знайти на сторінках посібника, який містить методичні розробки вчителів Луганщини щодо проведення зустрічей з батьками, розроблених на основі принципів педагогіки партнерства. Це збори батьків першокласників, актуальні за тематикою та нестандартні за формою проведення, а саме: ділова гра, дискусія, фідбек, сімейна рада, прес-конференція, репрезентація проекту тощо. Сценарії зустрічей з батьками розраховані на два періоди: підготовчий (робота з батьками майбутніх першокласників) та основний (навчальний рік у 1-му класі Нової української школи). Також ви отримаєте декілька педагогічних лайфхаків щодо організації й проведення тренінгів для батьків.

Сподіваємось, що посібник стане корисним для педагогічних працівників, психологів, соціальних педагогів, учителів, які прагнуть реалізувати в роботі з батьківською громадою свій новаторський потенціал.

РОЗДІЛ I. ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ З БАТЬКАМИ: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Важливою складовою частиною освітнього процесу сучасного закладу освіти є організація роботи з батьками та сім'ями учнів. Законодавством України чітко визначено межі відповідальності сім'ї за навчання і виховання дітей: саме батьки чи особи, які їх замінюють, зобов'язані постійно дбати про своїх дітей, створювати належні умови для розвитку їхніх природних здібностей, зміцнення фізичного здоров'я, отримання загальної освіти та інше.

Організація роботи з батьками значною мірою впливає на успішність освітнього процесу. Сучасний учитель може обирати будь-яку форму роботи з батьками, та провідною залишаються батьківські збори.

Батьківські збори – це громадський орган, який своїми рішеннями визначає завдання, зміст, напрями роботи батьківського колективу, класу, освітнього закладу.

На сучасному етапі батьківські збори мають стати школою освіти батьків, сприяти згуртуванню батьківського колективу, формуванню його колективної відповідальності за весь клас і за кожну дитину окремо. Збори мають на меті залучати батьків до співпраці з педагогами та адміністрацією, до активної участі в житті навчального закладу, класу, виховувати педагогічну культуру батьківської громадськості.

Тематика і методика зборів повинні враховувати вікові особливості учнів, рівень освіченості, зацікавленості батьків, спільні цілі та завдання виховання.

Серед функцій зборів особливо важливими є: ознайомлення батьків зі змістом, методикою навчально-виховного процесу в закладі освіти та психолого-педагогічна освіта. Під час зборів батьки отримують також інформацію про нормативно-правове підґрунтя нововведень, запровадження профільних предметів, факультативів, спецкурсів. Психолого-педагогічна освіта полягає в інформуванні батьків про особливості розвитку конкретної вікової категорії дітей, попередження можливих проблем у навчанні, умови успішної взаємодії між дорослими і дітьми.

Порядок проведення батьківських зборів є довільним.

Вони проводяться 1-2 рази на семестр, але в разі педагогічної необхідності їхня кількість може бути збільшена.

Перші батьківські збори, як правило, є організаційними (проводяться наприкінці серпня – на початку вересня); наступні збори є тематичними (протягом року); останні – є підсумковими (краще проводити наприкінці навчального року в травні).

За змістом батьківські збори можуть бути поточними, тематичними або підсумковими.

Поточні батьківські збори – це збори з традиційним порядком денним: результати семестру, проведених заходів, свят, походів.

Тематичні батьківські збори – це збори, присвячені актуальній темі, в обговоренні якої зацікавлена абсолютна кількість батьків класу. Вони зазвичай мають просвітницький характер і спрямовані на розширення знань батьків у сфері виховання дітей.

Підсумкові батьківські збори – це збори, метою яких є підбиття підсумків та результатів розвитку дитячого колективу за певний період. Залежно від теми та мети, підсумкові збори можна проводити в формі урочистих свят, походів, вогників тощо.

Форма проведення зборів може бути різноманітна – лекція, бесіда, дискусія, диспут, педагогічні читання.

На зборах слід розглядати теоретичні питання та набувати практичних навичок: розбір ситуацій, тренінги, практикуми, за допомогою яких батьки змогли б набутися впевненості в собі, рішучості в досягненні мети виховання, побачити можливості не тільки для розвитку дітей, а й резерви власної самореалізації.

Результативними й цікавими вважаються «нестандартні збори»: круглий стіл, тематична дискусія батьків із запрошенням спеціалістів, спільні збори батьків і дітей.

Ефективність батьківських зборів значною мірою залежить від вибору вчителя для обговорення з батьками актуальних для них педагогічних проблем, але пам'ятайте: збори не мають зводитись до монологу класного керівника. Це взаємний обмін думками, ідеями, спільний пошук вирішення проблем.

Десять практичних та психологічних лайфхаків від досвідчених учителів:

1. По-перше, слід завжди пам'ятати, що батьків ніхто не вчив бути хорошими батьками й часто вони просто не знають, як правильно поводитись зі своїми дітьми, як правильно їх виховувати. Перш ніж робити висновки та вибрати правильну модель поведінки з татами й мамами так званих «важких» дітей, поспілкуйтесь і з'ясуйте, у чому справа, можливо, їм потрібна ваша допомога й порада. Важливо: не поводитись із батьками, як зі школярами, яких треба виховувати.

2. Не забувайте бути вимогливими й до самого себе: учитель повинен користуватись авторитетом, але не бути зверхнім; бути доступним, але уникати панібратства; відвертим, але тактовним; не критикувати, а радити.

3. Батьківські збори мають стати максимально корисними для батьків. Для цього потрібно наповнити їх сучасним змістом, наприклад, анонсувати кілька основних тем, а також поцікавитись, які теми батьки хотіли б обговорити під час зборів. Це допомагає готуватися й планувати, урахувати всі побажання, зробити батьків співорганізаторами.

4. Запровадьте таку цікаву форму аналізу поведінки та успіхів своїх підопічних, як листи батькам від учителя й дитини (а в першому класі – «Свідोцтво досягнень»). Вам для цього достатнього зупинитись на основних негативних і позитивних моментах, за необхідності дати поради. Головне дотримуватись балансу позитиву й негативу, бо поганих дітей, як відомо, не буває. В окремих випадках треба обговорити проблемні моменти в індивідуальному порядку під час особистої зустрічі. Лист батькам від дитини (він може бути в «Щоденнику вражень») – це завжди цікаво, відверто та пізнавально, бо на папері вони часто наважуються викласти те, про що соромляться чи не встигають говорити з дорослими. Така форма спілкування всім буде корисною.

5. Слід уникати характеристики дітей на загал. Обговорюйте конкретні ситуації щодо правильного виховання й навчання, не називаючи прізвищ, вирішуйте їх, долучайте всіх батьків до обговорення, обміну думками.

6. Чітко розмежуйте основні питання батьківських зборів на загальні, навчальні, господарські.

7. Заклучна частина зборів повинна зосереджувати увагу батьків на узагальненні й рефлексію. Варто зробити її максимально приємною та позитивною: коротко підсумуйте все сказане на зборах; закликайте до дії, дайте оптимістичний прогноз на майбутнє, подякуйте за співпрацю.

Для класного керівника дуже важливою є думка батьків про проведені збори. Рефлексія може проходити в різних формах: це вислови батьків, «Шкала вражень», оформлення колажу, інтерв'ю тощо. Рефлексія сприяє критичному підходу педагога до оцінки власної діяльності, дає привід для роздумів, адже ретельно підготовлені, змістовні, нестандартні за формою й актуальні за значенням батьківські збори, можуть перевернути свідомість батьків, підвищити їхню відповідальність, розбудити величезний виховний потенціал.

«Нестандартні» батьківські збори

Останнім часом достатньо ефективним засобом співпраці з батьками стали *тренінги*. Це активна форма роботи з тими батьками, які усвідомлюють проблемні ситуації в сім'ї, хочуть змінити й покращити свою взаємодію з власною дитиною. Особливо корисна така форма зустрічі для тих батьків, які тільки почали набувати досвід виховання дитини-школяра.

Крім тренінгів з учнями та їхніми батьками, результативною формою освіти батьків є *батьківський ринг* як одна з дискусійних форм спілкування батьків і формування батьківського колективу. Така форма співпраці в школі просто необхідна. Багато батьків уже в початковій школі проявляють категоричність думок з багатьох питань виховання дітей, абсолютно не враховуючи можливості й здібності своєї дитини, рівень її реального навчального потенціалу. Деякі з батьків вважають, що їхні методи виховання істинні та не підлягають сумніву й корекції з боку педагога. Батьківський ринг проводиться задля того, щоб батьки могли проаналізувати

результативність від методів, які вони зазвичай використовують, виховуючи свою дитину.

Якщо проблема дитини поки що не є очевидною для батьків (наприклад, невідповідність вікових та індивідуальних особливостей дитини специфіці навчання в конкретній школі), педагог може використовувати такий напрям роботи, як *навчання батьків*. Багато мам і тат не готові до вирішення дитячих проблем, саме тому їм необхідні знання про підходи до навчання й виховання дітей різного віку, про гендерні відмінності, про особливості взаємодії дітей і дорослих у багатодітних сім'ях, у неповних сім'ях, про специфіку поведінки дітей, пов'язану з черговістю народження в родині тощо.

Ділові ігри – це форма колективної творчої діяльності батьків з вивчення рівня сформованості педагогічних умінь у дорослих. Зразковими темами ділових ігор з батьками можуть бути такі: «Ранок у вашому домі», «Син (дочка) прийшов зі школи», «Вас запросили в школу» тощо.

Методика ділової гри базується на поясненні її призначення, визначенні теми та складу учасників, розподілі ролей між ними, попередньому обговоренні можливих позицій і варіантів поведінки учасників гри, установці на ініціативу та творчість її учасників. При цьому важливо спочатку програти кілька варіантів поведінки учасників ситуації, потім обговорити оптимальний вибір варіанта дії для цієї проблеми.

Ділова гра дозволяє не тільки рефлексивно оцінити ту чи іншу модель поведінки, а й дає цікавий матеріал про життя родини: її традиції, розподіл внутрішньосімейних ролей, способи розв'язання конфліктів. Особливо ефективне використання ділової гри за участю школярів, адже іноді саме їм присутність усієї родини «у комплекті» дозволяє побачити специфіку взаємодії дорослих і дітей, що не в змозі виявити жодна дидактична методика.

На перших батьківських зборах, коли вчитель знайомиться з батьками й знайомить їх між собою, також можна скористатись ігровими формами. Нижче наведені ігри саме для такого випадку.

«*Бінго*». Розмовляючи одне з одним, батьки знаходять із-поміж учасників зборів людей, у чомусь схожих на себе, наприклад: народився в лютому, має велику колекцію марок, подобається зима, любить море тощо. Учасникам потрібно знайти якнайбільше людей, які мають схожі якості.

«*Улюблені тварини*». Кожний учасник малює або називає свою улюблену тварину й розповідає про її характер. Ситуацію можна супроводжувати діями та рухами, характерними для цієї тварини.

«*Представити себе й свого сусіда*». Учасники об'єднуються в пари. Спочатку батьки розповідають про себе в парах, потім об'єднуються в невеликі групи й представляють одне одного. Той, про кого говорять, за потреби доповнює сказане. Потім батьки представляють членів своєї групи решті учасників.

«Предмет мого дитинства». На столі розкладають різні предмети (м'ячик, лялька, записка та ін.). Кожний учасник обирає для себе той предмет, що пов'язаний з його дитинством, і розповідає відповідний епізод зі свого життя.

«Фільм, який би я зняв». Учасникам пропонують обговорити, який епізод зі свого життя вони хотіли б екранізувати і який жанр фільму вважають прийнятним для цього (науково-популярний, документальний, художній). Яких режисерів і акторів вони запросили б та чому?

«Хобі». Кожний учасник малює на папері символ свого захоплення. Розмовляти заборонено. Учасники повинні, використовуючи лише малюнок, знайти партнера з такими інтересами. Потім репрезентують одне одного з визначенням точності збігу.

«Зав'яжемо вузлики». Учасникам роздають нитки (завдовжки 30–40 см), які треба зв'язати, якщо є щось спільне. Це може бути професійний чи сімейний аспекти, зовнішні ознаки, улюблений колір тощо. У результаті утвориться одна загальна нитка. Далі кожний розповідає про те, що їх об'єднало в загальну систему.

Одна з найважливіших форм взаємодії класного керівника із сім'єю – *індивідуальна консультація*. На індивідуальну консультацію батьків можна запросити за власною ініціативою, вивчивши результати навчання учня, або за рекомендацією вчителів-предметників. Готуючись до консультації, необхідно визначити низку питань, відповіді на які допоможуть планувати організацію виховної роботи з дитиною та класом загалом.

Особливими умовами ефективної співпраці з батьками є поетапність і систематичність, оскільки окремі заходи, як би добре вони не були підготовлені й проведені, не будуть корисні батькам, педагогам, а головне – дітям.

З перших днів навчання вчитель збирає індивідуальні портфоліо, які міститимуть записи про досягнення учня/учениці, зразки виконаних завдань, творчі здобутки, епізоди з навчального життя, спостереження про улюблені види діяльності тощо. Такий матеріал допоможе педагогу охопити всі сфери діяльності дитини під час індивідуальних зустрічей з батьками.

Ще кілька лайфхаків, які допоможуть підготуватись до тренінгів з батьками та провести їх на високому рівні.

1. Детально сплануйте зустріч. Визначте мету й тему, розподіліть час на кожен вправу. Організуйте зустріч у зручний для батьків час.

2. Дотримуйтесь установленого регламенту. Не відхиляйтесь від плану самі та не давайте особливо активним батькам себе збивати.

3. Поводьтесь коректно. Пам'ятайте, що перед вами дорослі люди, які також мають свою точку зору й можуть не погоджуватись із вашою.

4. Будуйте діалог з батьками «на рівних». Усе у ваших руках: ставте їм запитання, на які неможливо відповісти тільки «так» чи «ні». Уважно вислухайте всі думки та пропозиції.

5. Сприятлива атмосфера понад усе! Зустрічайте батьків посмішкою, дайте їм зрозуміти, що ви не збираєтесь установлювати диктатуру. Не завадить одна-дві цікаві історії зі шкільного життя.

6. Добирайте цікаві теми. Зовсім необ'язково говорити тільки про рутину, зробіть центральною темою щось більш цікаве. Насправді цікавих та важливих тем безліч, а якщо ідей немає, то скористайтеся методичною літературою.

7. Піймайте медійний момент. Використовуйте сучасні медіа (наприклад, вихід нової книжки чи фільму на тему освіти) як привід для створення відкритого майданчика, де можна обговорювати шкільні заходи й освітню реформу. Користуйтеся онлайн-інструментами, щоб відчинити «віртуальні вікна до класу».

8. Підготуйте клас. Якщо є можливість, розставте стільці в коло – батьки бачитимуть один одного, тож їм буде простіше спілкуватись.

9. Залучайте батьків до процесу підготовки. Ви можете попросити їх написати один одному запрошення, наприклад «На філіжанку кави», і зустріч після робочого дня пройде невимушено. Користуйтеся соціальними мережами на кшталт Facebook, Twitter та Pinterest, ViberBloggerTrello, щоб інформувати батьків про шкільні справи й залучати до співпраці.

10. Використовуйте нестандартні форми взаємодії. Сучасні батьки краще сприйматимуть інформацію у формі гри, групової роботи або тренінгових вправ.

11. Проведіть батьківські збори під керівництвом учнів. Нехай на зборах головують учні – репрезентують результати своєї праці й розкажуть про свої сильні сторони, проблеми й цілі.

Є також інші форми організації спільної діяльності педагогів, батьків і дітей. Це оформлення класних кімнат, благоустрій та озеленення шкільного двору, дворів і вулиць, ярмарки-розпродажі сімейних поробок, виставки «Світ захоплень сім'ї», репрезентації сімейних родоводів та традицій, створення музеїв сім'ї, творчі конкурси, сімейні свята та фестивали (День бабусь і дідусів, День батька, День матері, День подяки, День моєї дитини й т. ін.), створення веб-сторінок та журналів, участь у походах, вечорах, турнірах, змаганнях, вистави, домашні клуби вихідного дня тощо.

Як свідчить досвід педагогів, використання інтерактивних технологій, форм і методик спілкування дає можливість батькам побачити процес навчання очима дитини.

Представляємо матеріали батьківських зборів з досвіду роботи учителів Луганської області. Сподіваємось, що ці творчі доробки будуть корисними педагогам в організації співпраці з батьками, активного залучення їх до освітнього процесу.

РОЗДІЛ II. БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ: СПІЛКУВАННЯ БЕЗ БАР'ЄРІВ. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

ВИХОВУЄМО РАЗОМ НОВЕ ПОКОЛІННЯ (БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ-ЗУСТРІЧІ)

*Світлична Г. В.,
директор Луб'янської ЗЗСО I-II ступенів,
Білокуракинської селищної ради Луганської області*

*Бути готовим до школи – не означає
вміти читати, писати й рахувати.
Бути готовим до школи – значить
бути готовим усього цього навчитися.
Л. А. Венгер*

Мета: створення умов для включення батьків майбутніх першокласників у процес підготовки дитини до школи.

Завдання:

- ✓ Познайомити батьків один з одним.
- ✓ Ознайомити з труднощами адаптації дитини до школи й надати відповідні рекомендації.
- ✓ Озброїти практичними порадами та рекомендаціями з підготовки дитини до школи.
- ✓ Формувати вміння знаходити спільну мову з іншими, товаришувати.
- ✓ Виховувати взаємоповагу.

Хід зборів:

I. Вступ. Знайомство.

Слово вчителя.

Доброго дня. Мені дуже приємно познайомитись із батьками першокласників, проте момент нашої зустрічі характерний ще й тим, що хвилюєтесь не тільки ви, але, чесно зізнаюся, і я. З одними батьками ми зустрічаємось уперше, з іншими – трохи знайомі. Я рада всім вам. Для того щоб нам було комфортно разом, познайомсь.

Шановні батьки! Я пропоную стати всім у коло та взяти один одного за руки. Хай це коло стане «колом добрих друзів». Друзі, зустрічаючи один одного, з радістю вітаються й називають ім'я тих, до кого вони звертаються. Почнімо й ми цей день з такого привітання. Ще пропоную кожному з вас відрекомендувати свою дитину якимось особливо.

Батьки вітають один одного по колу, називаючи імена тих, до кого звертаються, а також вибирають картку з іменем своєї дитини

й представляють її. Наприклад: «Мою доньку звать Оленка. Їй шість років. Оленка любить малювати та гратися ляльками».

Закінчує вчитель: «Мене звать Світлична Галина Василівна. Освіта вища. Незаміжня, маю сина, 28 років та доньку, 14 років. У системі освіти я працюю вже 29 років, у цій школі 23 роки. 21 рік пропрацювала вчителем початкових класів, з 2010 року працюю директором освітнього закладу».

Робота в парах «Що в нас спільного?»

Слово вчителя:

Шановні батьки. Пропоную обговорити зі своїми сусідами, які ви маєте спільні вподобання чи захоплення. Після обговорення потрібно по черзі назвати, що спільного у вас із сусідом.

Учитель:

- ✓ Чи відчуваємо ми симпатію один до одного?
- ✓ Знайдемо взаєморозуміння?
- ✓ Чи зможете ви почути, зрозуміти й прийняти мої вимоги та допомогати нашим маленьким першокласникам?

Саме від цього залежить успіх нашої спільної роботи.

II. Основна частина.

Слово вчителя:

Шановні батьки, я вважаю, що навчання без виховання неможливо. Протягом чотирьох років навчання ми будемо працювати над об'єднанням колективу, учитися співпереживати товаришам, допомагати один одному, вивчати правила етикету тощо. Усе це буде відбуватися в ігровій формі.

З першого вересня у ваших дітей все буде по-новому: уроки, учителька, шкільні товариші. Дуже важливо, щоб при цьому ви, люблячі батьки, знаходились поруч зі своїми дітьми. Тепер ми з вами – один великий колектив. Нам належить разом радіти й долати труднощі, дорослішати та вчитись. Учитися – значить учити самих себе. Як правило, разом з дітьми навчаються їхні мами й тата, бабусі й дідусі. Навчається разом зі своїми учнями і вчитель. Сподіваюсь, що всі чотири роки наш колектив буде дружним.

Вправа «Долонька»

Слово вчителя:

Скажіть, чи можна однією долонькою зробити оплески? (Ні.) Потрібна друга долонька. Оплески – це результат дії двох долонь. Вчитель – це тільки одна долонька. І якою б сильною, творчою і мудрою вона не була, без другої долони (а вона у Вашій особі, дорогі батьки) учитель безсилий. Звідси можна вивести перше правило:

Тільки спільно, усі разом, ми подолаємо всі труднощі у вихованні й навчанні дітей.

*Вправа «Квітка»**Інструкція.*

Візьміть по квітці. Розфарбуйте її. (На столах лежать однакові квітки за розміром, кольором, формою, кольорові олівці, фломастери.) А тепер порівняйте свою квітку з квітками своїх сусідів.

- Усі квітки були однакові за розміром, кольором, формою?
- Скажіть, після того як ви розфарбували квітку, можна знайти дві абсолютно однакові квіттки? (Ні.)

Висновок.

Ми, дорослі, робимо все по-різному. Звідси наше друге правило:

Ніколи не порівнюйте свою дитину з іншими!

Немає когось або чогось краще або гірше. Є інше! Ми будемо порівнювати, але тільки це будуть результати однієї й тієї самої дитини вчора, сьогодні та завтра, як у навчанні, так і в поведінці.

*Вправа «Театралізована гра»**Слово вчителя.*

Я пропоную вам усім відому казку «Колобок» на психологічний лад і попрошу взяти активну участь в її розборі. Отже, почали. (Батьки допомагають у переказі казки за картинками).

Жили-були дід та баба. Не було в них дітей. Було їм самотньо, і вирішили вони спекти колобок. Що вони зробили? Правильно. По засіках помели, по коробу поскребли, і вийшов у них колобок.

Перша заповідь: «Народжена дитина в сім'ї повинна бути завжди бажаною».

По засіках поскребли, по коробу помели, і вийшов у них колобок. Поклали вони його на підвіконня остуджувати.

Друга заповідь: «Не залишайте маленьких дітей без нагляду». Покотився колобок по доріжці й зустрів там спочатку зайчика, потім ведмедя, потім вовка.

Третя заповідь: «Навчіть дитину спілкуватися з навколишнім світом».

Зустрілась йому ласкава, хитра лисиця.

Заповідь четверта: «Навчіть дитину розпізнавати добро і зло, справжні наміри людей».

З'їла лисиця колобка.

Заповідь п'ята: «Навчіть дитину самостійно із честю та гідністю, без шкоди для життя, виходити зі складних життєвих ситуацій».

Ось така всім відома казка в нас вийшла з п'ятьма важливими заповідями для вашої дитини.

*Вправа «Тест»**Слово вчителя.*

Ви вже отримали багато порад щодо вихованню дитини. Зараз поговоримо про готовність дитини до шкільного навчання. Пропоную вашій увазі невеликий тест.

Тест для батьків

Інструкція. Позначте кожну позитивну відповідь одним балом.

- ✓ Як Ви вважаєте, чи хоче Ваша дитина йти до першого класу?
- ✓ Чи вважає вона, що в школі дізнається багато нового й цікавого?
- ✓ Чи може Ваш малюк протягом деякого часу (15-20 хвилин) самотійно займатися будь-якою копіткою справою (малювати, ліпити, мозаїку збирати тощо)?
- ✓ Чи можете Ви сказати, що Ваша дитина не соромиться в присутності сторонніх людей?
- ✓ Чи вміє Ваш малюк зв'язно описати картинку та скласти по ній розповідь як мінімум з п'яти пропозицій?
- ✓ Чи знає Ваша дитина вірші напам'ять?
- ✓ Чи може вона назвати заданий іменник у множині?
- ✓ Чи вміє Ваша дитина читати, хоча б по складах?
- ✓ Чи рахує малюк до десяти в прямому й зворотному порядку?
- ✓ Чи вміє він додавати й віднімати хоча б одну одиницю від чисел першого десятка?
- ✓ Чи може Ваша дитина писати найпростіші елементи в зошиті в клітинку, акуратно перемальовувати невеликі візерунки?
- ✓ Чи любить Ваша дитина малювати, картинки розфарбовувати?
- ✓ Чи вміє Ваш малюк управлятись із ножицями і клеєм (наприклад, робити аплікації з паперу)?
- ✓ Чи може він з п'яти елементів розрізаної на частини картинки за хвилину зібрати малюнок цілим?
- ✓ Чи знає ваш малюк назви диких і свійських тварин?
- ✓ Чи є у вашої дитини навички узагальнення, наприклад, чи може вона назвати одним словом «фрукти» яблука та груші?
- ✓ Чи любить ваша дитина самотійно проводити час за якимось заняттям, наприклад, малювати, збирати конструктор тощо.

Якщо ви відповіли позитивно на 15 і більше питань, значить, ваша дитина цілком готова до шкільного навчання. Ви займались із нею неадермно, і в подальшому, якщо в неї й виникнуть труднощі під час навчання, вона з вашою допомогою зможе з ними впоратись.

Якщо ваша дитина може справлятись із вмістом 10-14 вищевказаних питань, то ви – на правильному шляху. За час занять вона багато чого навчилась і багато дізналась. А ті питання, на які ви відповіли негативно, укажуть вам, на які моменти потрібно звернути увагу, у чому ще потрібно потренуватись із дитиною.

У тому випадку, якщо кількість позитивних відповідей 9 і менше, вам слід більше приділяти часу та уваги заняттям з дитиною. Вона ще не зовсім готова піти до школи, тому ваша задача – систематично займатись із малюком, тренуватись у виконанні різних вправ.

Вправа «Інформаційне повідомлення в групі».

Слово вчителя:

На порозі школи чи не найголовніше навчити дитину самостійності, адже малюкові доведеться виконувати одне завдання за іншим, ухвалювати рішення, вибудовувати особисті відносини з однокласниками й з учителем, а значить, і бути відповідальним.

Кожній групі дають невелике повідомлення (поради), з яким вони потім знайомлять інші групи.

Група I. Математика.

Як і на що саме треба звернути увагу під час підготовки дитини до школи?

Інформація.

Зовсім не обов'язково вміти рахувати до 100. Набагато важливіше, щоб дитина орієнтувалась у межах десяти, тобто рахувала у зворотному порядку, уміла порівнювати числа, розуміла, яке більше, яке менше. Добре орієнтувалась у просторі: угору, униз, ліворуч, праворуч, між, попереду, ззаду тощо. Чим краще дитина це знає, тим легше їй буде вчитись у школі. Щоб учень не забув цифри, пишіть їх. Якщо немає під рукою олівця з папером, не біда, пишіть їх паличкою на землі, викладайте з камінчиків. Рахункового матеріалу навколо багато, тому порухуйте шишки, пташок, дерева. Пропонуйте дитині нескладні задачки з навколишнього життя. Наприклад: на дереві сидять три горобці й чотири синички. Скільки всього птахів на дереві? Дитина повинна вміти вслухатися в умову задачі.

Група II. Читання.

Як і на що треба звернути увагу під час підготовки дитини до школи?

Інформація.

До першого класу зазвичай багато дітей уже якось-то читають, так що ви можете пограти з дошкільням у звуки: нехай він назве навколишні предмети, що починаються на певний звук, або придумает слова, у яких має трапитись задана буква. І, звичайно, не забувайте читати. Вибирайте книжку із захопливим сюжетом, щоб дитині хотілося дізнатись що там далі. Нехай вона й сама прочитає нескладні фрази.

Обговорюючи прочитане, учить дитину ясно висловлювати свої думки, інакше в неї будуть проблеми з усними відповідями. Коли запитуєте про що-небудь, не задовольняйтесь відповіддю «так» або «ні», уточнюйте, чому вона так думає, допомагайте довести свою думку до кінця. Привчайте послідовно розповідати про події, що відбулися й аналізувати їх. З м'ячем можна грати в антоніми. Так само грайте в «Істівне – неістівне», «Істота – неістота».

Група III. Загальний кругозір.

Як і на що треба звернути увагу під час підготовки дитини до школи?

Інформація.

Багато батьків думають, що чим більше слів знає дитина, тим більше вона розвинена, але це не зовсім так. Зараз діти буквально «купаються» в потоці інформації, їхній словниковий запас збільшується, але важливо, як вони ними розпоряджаються. Прекрасно, якщо дитина може використати складне слово, але при цьому вона повинна знати найелементарніші речі про себе, про його людей і про навколишній світ: свою адресу (розділяючи поняття «країна», «місто», «вулиця»). Не тільки імена тата й мами, але і їхні імена по батькові та місце роботи. До семи років дитина цілком уже може розуміти, наприклад, що бабуся – це мамама або татова мама. Пам'ятайте: дитина йде в школу не тільки продемонструвати свої знання, а й учитись.

*Вправа «Пам'ятка від дитини».**Слово вчителя:*

Виховання дітей – складний процес. Проявіть винахідливість у виборі засобів виховання, а головне – не забувайте, що одне з найбільш надійних – добрий приклад батьків. Частіше повертайтеся із пам'яті у своє дитинство – це хороша школа життя.

Що б могла сказати вам дитина з приводу її виховання:

Для вас невелика пам'ятка від дитини:

- ✓ Не чіпляйтесь до мене й не бурчіть на мене. Якщо ви будете це робити, то я буду змушений захищатись, прикидаючись глухим.
- ✓ Ніколи навіть не натякайте, що ви досконалі. Це дає мені відчуття марності спроб зрівнятись із вами.
- ✓ Не робіть для мене й за мене те, що я в змозі зробити для себе сам.
- ✓ Не змушуйте мене відчувати себе молодше, ніж я є насправді. Я відіграюся на вас за це, ставши «плаксою» і «скиглієм».
- ✓ Не піддавайте дуже великому випробуванню мою чесність. Буду-чи заляканий, я легко перетворююся на брехуна.
- ✓ Не давайте обіцянок, яких ви не можете виконати, – це похитне мою віру у вас.
- ✓ Нехай мої страхи й побоювання не викликають у вас занепокоєння. Інакше я буду боятись ще більше. Покажіть мені, що таке мужність.

*Вправа «Побажання та пропозиції»**Слово вчителя:*

Життя класу будеється не тільки на навчанні, а й на спільних колективних справах. Зараз ви подумайте та запропонуйте, які заходи, свята спільно з вами ми могли б провести в першому класі. Може хтось може сам організувати свято, поїздку, захід.

«Створення спільної сітки»

Клубок кидають хаотично один до одного, одночасно говорячи свої побажання та пропозиції.

*Міні-лекція «Готуємо дитину до школи»**План:*

1. Знайомство з програмою, підручниками для 1 класу.
2. Режим дня.
3. Вимоги до шкільної форми.
4. Анкети для батьків.

III. Підбиття підсумків.*Слово вчителя:*

Шановні батьки! Пам'ятайте! Дитина – найбільша цінність у вашому житті. Прагніть зрозуміти її, ставтеся до неї з повагою, дотримуйтеся найбільш прогресивних методів виховання й постійної лінії поведінки.

Дякую за увагу!

ЕМОЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

(БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ – ЗАХИСТ ПОЗИЦІЇ)

Скляр Н. Г.,

*заступник директора з навчально-виховної роботи
Білокуракинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2
Білокуракинської селищної ради Луганської області*

Мета: ознайомити батьків з причинами переваги негативних чи позитивних емоцій у дітей. Учити контролювати власні емоції, працювати в команді. Надати батькам рекомендації щодо релаксаційних вправ та зняття стресового стану в дітей.

Обладнання: фліпчарти, маркери, копіювальний папір, ноутбук, проектор.

Учасники зібрання: батьки, учитель, практичний психолог школи.

Хід зустрічі

I. Створення позитивного настрою.

Учитель запрошує батьків стати в коло.

Вступне слово.

Шановні батьки. Сьогодні ми зустрілись, щоб поговорити про дуже важливі питання, які впливають на поведінку та побудову стосунків між вами та дітьми, між дітьми в школі, між дітьми та вчителем.

Для приємного й результативного спілкування пропоную налаштуватися на позитивний діалог та сказати сусідові, який стоїть поруч, приємне слово.

Тепер поверніться на свої місця й на сердечку напишіть приємну фразу. Можете почати так: «Від усієї душі бажаю тобі...».

Ведучий збирає в декоративний мішок сердечка з побажаннями. Сердечка перемішуються. Потім, у кінці заняття, кожен учасник виймає з мішечка побажання.

Вправа «Сніговий ком»

Мета: знайомство, підвищення й активізація настроїв учасників групи, створення умов для підвищення самооцінки.

Інструкція. Я ведучий, починаю, а ви продовжите по колу: «Я Таня – розумна», наступний учасник повторює ім'я попереднього й називає своє ім'я і якість «Ти Таня – розумна, а я Вася – добрий» і так далі по колу.

Висновок. Кожна людина унікальна, і тому треба вчитися говорити про себе позитивно. Це своєю чергою надає впевненості. Треба любити себе й поважати, і тоді людям поважати тебе буде легше.

II. Очікування.

Подумайте й напишіть на стікерах, чого ви очікуєте від сьогоднішньої зустрічі. Озвучте свої міркування та прикріпіть стікери на фліпчарті «Наші очікування».

Батьки прикріплюють стікери з очікуванням на фліпчарт.

III. Прийняття правил роботи під час зустрічі.

Щоб робота наша була злагодженою та принесла всім задоволення, пропоную прийняти правила, за якими будемо сьогодні працювати.

Батьки під керівництвом учителя пропонують правила та записують їх на фліпчарті «Правила». Приблизний перелік:

- ✓ Правило піднятої руки.
- ✓ Поважаємо думку іншого.
- ✓ Говоримо по черзі.
- ✓ Мобільна тиша.
- ✓ Будемо активними та щирими.
- ✓ Зберігаємо таємницю групи.
- ✓ Вільна нога.

IV. Уведення в тему зустрічі. Вправа «Емоції».

Сьогодні ми поговоримо про людські емоції, якими вони бувають, що є причиною переваги негативних чи позитивних емоцій.

Вправа «Мозковий штурм»

Що, на вашу думку, ми розуміємо під словом «емоції»?

Емоції – психічні стани чи процеси в людини. Це відповідні реакції на зовнішні та внутрішні подразники, які проявляються як задоволення або незадоволення, радість, страх, гнів тощо. В емоціях виявляється позитивне або негативне ставлення людини до навколишнього світу.

Робота в групах.

Інструкція.

За визначенням «весна», «осінь» ми об'єднаємось у групи.

Група «Весна» на аркуші паперу записує негативні емоції, група «Осінь» – позитивні. Від кожної групи делегуйте представника для оголошення вашої думки.

Батьки репрезентують свої напрацювання.

Сьогодні я хочу звернути вашу увагу на ті емоції, що стимулюють розвиток неврозів, руйнують здоров'я дитини. Це емоції руйнування – гнів, злість, агресія та емоції страждання – біль, страх, образа. Спостерігаючи за дітьми, доводиться констатувати, що емоції страждання, руйнування їм ближче, ніж емоції радості й добра.

Вправа «Галерея»

Шановні батьки, ви визначили позитивні й негативні емоції. Тепер слід розібратись, які ситуації пов'язані з позитивними емоціями, а які – з негативними. Сподіваюсь, ваш життєвий досвід допоможе успішно впоратись із цим завданням.

Група «Весна» на аркуші паперу записує, у яких ситуаціях виникають позитивні емоції, група «Осінь» – негативні.

Після завершення роботи, учасники прикріплюють свої аркуші із записами на стіні. Усі батьки підходять до записів, читають, обмінуються думками.

V. Міні-лекція «Як допомогти дитині впоратися з емоціями».

Ви бажаєте, щоб наші діти вирости здоровими і щасливими, щоб вони вміли радіти життю та успішно прожитому дню, щоб були впевнені у своїх силах і вміли долати труднощі, стійко переносили невдачі, зберігали душевний спокій у непередбачених ситуаціях. Вияви вміння долати труднощі починаються з найперших днів життя дитини, але іноді, намагаючись максимально захистити своє дитя, ми пестимо й оберігаємо його, запобігаючи бажанням і потребам, намагаємося максимально полегшити його життя. Цим самим ми, дорослі, завдаємо шкоди психіці дитини, ламаємо емоційну сферу.

Дитина, яка поставлена в таку ситуацію, не розвивається емоційно, не вміє володіти своїми емоціями, не вчиться боротись із труднощами й проблемами, що виникають у житті. Це відбивається на результатах навчання, на спілкуванні з однолітками та дорослими. Невміння жити в гармонії з собою призводить до порушень фізичного здоров'я, спричиняє різноманітні захворювання. Наші діти не завжди вміють радіти й засмучуватись, виявляти волю та характер у досягненні мети. Чим раніше ми про це заговоримо, тим швидше зможемо допомогти дітям упоратися зі своїми емоціями й розвинути їх у потрібному напрямі.

Пропоную вам кілька запитань. Спробуйте відповісти на них для себе зараз, подумайте про емоційне життя Вашої дитини.

Анкету можна спроектувати на екран.

Анкета для батьків

✓ Чи є емоційною Ваша дитина?

- ✓ У яких випадках Ваша дитина виявляє радість, захоплення?
- ✓ У яких випадках Ваша дитина виявляє негативні емоції?
- ✓ Як Ви допомагаєте Вашій дитині долати негативні емоції?
- ✓ Чи розповідає Ваша дитина Вам про свої невдачі?

Вправа «Гарний настрій»

Слово вчителя:

Наші емоції є основою нашого настрою – гарного чи поганого.

Що для вас гарний настрій? Доповніть речення:

- ✓ Гарний настрій – це...
- ✓ Якщо настрій – це колір. То поганий – це... колір
- ✓ Якщо це дотик?
- ✓ Книга, фільм, погода, музика...

Мозковий штурм. Обговорення.

Вправа «Як впоратись із поганим настроєм»

Завдання: у командах позначити способи, що допомагають справлятися із поганим настроєм, а потім після закінчення часу озвучити їх.

Творче завдання «Лабораторія гарного настрою»

Кожна група має придумати ескіз гарного настрою. Не обмежуйтеся лише в уяві. Це можуть бути будь-які елементи, що відображають саме ваш гарний настрій. Завдання: створити загальний малюнок, на якому кожен буде малювати не більше 30-40 секунд і передавати аркуш іншому.

VI. Рефлексія.

Кожен намагався внести своє в загальну справу. Подумайте, вийшов у вас загальний малюнок або це все-таки окремі елементи. Ваш ескіз може розповісти про злагодженість роботи в групі.

Репрезентація своєї роботи.

Підсумок. Вправа «Мишечок побажань».

Учитель пропонує батькам написати свої побажання на паперових літачках і покласти у мишечок.

VII. Пібиття підсумків.

Вправа «Цінний кейс»

Учитель прикріплює фліпчарт або ватман із зображенням кейсу й пропонує всім батькам назвати те цінне, що вони складуть у цей кейс на кінець нинішньої зустрічі і будуть використовувати у своєму житті.

Наприкінці зустрічі батьки отримують пам'ятки «7 мудрих правил виховання»:

1. Не можна створювати дітям комплекси.
2. Розумна свобода.
3. Хвалити дитину з будь-якого приводу.
4. Високий ступінь відповідальності за свою поведінку.
5. Любов і пошана в сім'ї – запорука психічного здоров'я дитини.
6. Учатися бути батьками.
7. Учити дітей правильно розпоряджатися часом.

ЗАРЯДЖАЄМОСЯ ПОЗИТИВОМ

Халієва Г. Г.,

*заступник директора з навчально-виховної роботи
Шульгинської загальноосвітньої школи I–III ступенів
Сторобільської районної ради Луганської області*

Мета: створення й збереження позитивної установки, настрою, почуття єдності; обговорення методів боротьби з негативними емоціями, навчання методам саморегуляції, зняття психоемоційного напруження.

Обладнання: фліпчарти, маркери, мультимедійна презентація, плакат із зображенням повітряної кулі, ноутбук, проєктор.

Учасники зібрання: батьки, учитель.

Хід зборів

I. Знайомство.

Гра «Вирази ім'я жестом і повтори всі імена»

Інструкція.

Батьки стають у коло. Педагог починає. Він вимовляє своє ім'я, роблячи певний жест, який його ідентифікує. Після того, як учитель закінчив, усі одночасно відтворюють цей жест, повторюючи ім'я з тією самою інтонацією. Наступний учасник гри спочатку повторює попереднє ім'я із жестом, потім називає своє ім'я, своєю чергою використовуючи жест, що відрізняється від першого, а решта імітують його. І так далі до моменту, поки кожен у колі не вимовить ім'я в супроводі жестів.

Слово вчителя:

Шановні мами й тати! Скажіть, які ваші враження від гри? Чи отримали ви позитивні емоції від неї?

Сьогодні ми поговоримо про людські емоції. Спробуємо визначити, як можна зробити світ наших дітей більш позитивним.

Вправа «Повітряна куля»

Слово вчителя:

Зараз, будь ласка, кожен напише на аркушиках паперу по одній позитивній та одній негативній емоції, наприклад, «радість» і «злість», і прикріпить ваші аркушики в кошик нашої чудової повітряної кулі (рисунок 1).

Як ви думаєте, чому наша куля не підіймається вгору?

Рисунок 1

Так, тому що наші негативні емоції заважають їй летіти. Вони є баластом. Позбудьмося їх!

Учитель зачитує негативні емоції та прибирає їх з плаката.

II. Робота в групах.

Вправа «Так – ні»

Зараз візьміть картки й об'єднайтеся у групи за кольорами. На аркушах паперу напишіть, будь ласка, у лівій колонці висловлювання, які бажано вживати, спілкуючись із дитиною, а в правій. відповідно, ті, що не слід вживати. Наприклад,

ТАК	НІ
Ти в мене молодець.	Мені ніколи, відчепись.

А тепер представте свої записи.

Вправа «Чарівний клубок»

Слово вчителя:

Ми з вами обговорили список бажаних висловлювань під час спілкування з дітьми. Спробуймо розширити його. Я пропоную вам зараз ось такий чарівний клубок. Обмотую нитку навколо пальця, передаю клубок сусіду праворуч і говорю йому комплімент: «У вас така щира посмішка». Будь ласка, передайте клубок далі, говорячи свій комплімент Вашому сусідові. Бажано не повторюватись.

Вправа «Вирішення конфліктних ситуацій»

Слово вчителя:

У нас із вами вже достатній запас позитивних висловлювань, тому я думаю, час перейти до обговорення неприємних ситуацій, які трапляються в нашому житті. Ми об'єднаємось у групи за допомогою дитячої лічилочки. Можливо, хтось із вас запропонує якусь? Наприклад:

Качка з річки йшла,
гурт качок вела:
це – качатко сиве,
це – як жовта слива,
це – бруднений квачик,
це – м'якенький м'ячик,
це – як вовни жменька,
це – кривеньке,
це – сніжок побіг...
Скільки ж їх усіх?

Кожна група отримує одну – дві ситуації для обговорення. Наприклад:

- ✓ *Ваша дитина зламала нещодавно куплену іграшку.*
- ✓ *Ваша дитина нагрубилла бабусі.*
- ✓ *Під час важливої розмови дитина постійно Вам заважає.*

✓ *Сусідка поскаржилась, що Ваша дитина обірвала квіти біля її двору.*

✓ *Ваша дитина взяла в однокласника якусь річ без дозволу.*

Не забувайте, що ми з вами намагаємося вирішувати все позитивно! Репрезентуйте, будь ласка, що і як ви скажете дитині в цьому випадку.

Вправа «Мікрофон». Створення «Пам'ятки для батьків»

Назвіть, будь ласка, Ваші методи боротьби з негативними емоціями.

Підсумуймо ваші вислови, складемо «Пам'ятку» для самих себе.

Наприклад:

✓ Частіше користуйтеся почуттям гумору.

✓ Учїться відпочивати.

✓ Дивїться на життя позитивно...

Вправа на релаксацію

Мета: навчання методам саморегуляції, зняття психоемоційного напруження.

Слово вчителя:

Сядьте зручно. Витягніться й розслабтеся. Закрийте очі. Уявіть собі чудовий сонячний ранок. Ви знаходитесь біля тихого прекрасного озера. Ледь чуто ваше дихання. Вдих-видих. Яскраво світить сонце, і ви відчуваєте себе все краще й краще. Ви відчуваєте, як сонячні промені зігрівають вас. Ви абсолютно спокійні. Світить сонце, повітря чисте і прозоре. Усім тілом Ви відчуваєте тепло сонця. Ви спокійні та нерухомі. Ви відчуваєте себе спокійним і щасливим. Ви насолоджуєтесь спокоєм і сонячним теплом. Ви відпочиваєте... Вдих-видих.

А тепер розплющіть очі. Потягніться, посміхніться та прокиньтесь. Ви добре відпочили, у Вас бадьорий і веселий настрій та приємні відчуття, які не залишать Вас протягом усього дня.

III. Рефлексія.

Слово вчителя:

Скажіть, чи сподобалась вам наша сьогоднішня діяльність?

Чи була вона корисною для вас?

Чи знайшли ви якісь нові ідеї для себе?

Що ви можете запропонувати для наших подальших зустрічей?

Батьки по черзі висловлюються.

БУДЬМО ЗНАЙОМІ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ)

*Кірющенко С. С.,
учитель початкових класів
Кремінської школи-гімназії
Кремінської районної ради Луганської області*

Мета. Допомогти батькам познайомитись, краще пізнати один одного для успішної взаємодії в подальшому.

Форма проведення: психолого-педагогічний тренінг.

Підготовка до зборів: батьки приносять одне сімейне фото.

Хід зборів

I. Знайомство.

Батьки займають місця, утворюючи одне велике коло. Учитель повідомляє тему, мету, завдання зборів, пропонує батькам бути щирими, пам'ятати про те, що на чотири роки вони разом – одна класна родина. На початку тренінгу батьки разом обирають правила роботи. Наприклад, такі:

- ✓ Приймати все, як належне;
- ✓ Поважати думку інших;
- ✓ Один говорить – інші слухають;
- ✓ Бути відвертими;
- ✓ Усе обговорювати відкрито, не «позаочі»;
- ✓ Цінувати свій час та час інших.

Вправа «Мое ім'я»

Опис вправи:

Кожен з батьків називає себе так, як би він хотів, щоб до нього сьогодні звертались, і записує своє ім'я або ім'я та по батькові на заздалегідь підготовленому вчителем аркуші або купленому бейджикі й прикріплює до свого одягу. Можна ускладнити цю вправу, підібравши 2–3 слова, які характеризують людину (слова можуть починатись із першої літери імені або щось інше).

А тепер познайомось із вашими дітьми.

Вправа «Наші діти».

Опис вправи.

На стіні класу є фото дітей з іменами. Батьки по черзі, підходячи до своєї дитини, чіпляють квіточку, на якій написано лагідне ім'я дитини, як називають її вдома рідні, та якості своєї дитини (наприклад, Ганнуса – скромна, лагідна, ніжна).

Учитель: «Хотілося б більше дізнатись про ваші родини».

*Вправа «Знайомство»**Опис вправи:*

Першим на питання відповідає вчитель, потім – батьки, підносячи руку або підводячись зі стільців. Питання можуть бути різними.

- ✓ Хто з вас уперше привів дитину в перший клас?
- ✓ Хто це робить вдруге? Утретє?
- ✓ У кого є донька або доньки?
- ✓ У кого є син або сини?
- ✓ Чия родина дотримується певних традицій?
- ✓ Хто полюбляє відпочивати на природі?
- ✓ Хто грає на музичних інструментах?
- ✓ Хто співає?
- ✓ У чий родині є професійні династії?

*Вправа «Хто на фото?»**Опис вправи:*

Батьки об'єднуються в групи (можна за принципом: зима, весна, літо, осінь). Осінні іменинники – 1 група, зимові – 2 група, весняні – 3 група, літні – 4 група. Кожен з батьків розповідає всім членам групи про своє сімейне фото (де? хто? коли?). Далі з'ясовують, що об'єднує всі ці фото (пора року, час, місце, настрій, подорож тощо). Вигадують назву групи та девіз. І нарешті представляють групи.

Рухлива гра-енергізатор для зняття напруги «Лицар, Дракон, Принцеса»

Учитель пояснює правила гри, показує рухи, які робить Принцеса, Дракон, Лицар.

Опис вправи:

Кожна з двох груп домовляється в колі, які рухи буде показувати й на рахунок вчителя «три» дві групи одночасно показують.

Правила гри: Лицар перемагає Дракона, Дракон перемагає Принцесу, Принцеса – Лицаря.

Учитель: «Чи завжди ми правильно сприймаємо інформацію, отриману від дітей, учителя, друзів? Перевірмо».

II. Робота в групах.*Слово вчителя:*

Кожна людина по-своєму сприймає події, явища, вчинки інших людей. Нам властива схильність до фантазування, зміни деяких дрібних деталей. Спробуємо на звичайному прикладі побачити, як звичайна інформація перетворюється на вигадку.

*Вправа «Плітка»**Інструкція.*

Для її виконання нам потрібні п'ять добровольців, які ненадовго вийдуть за двері. Заходить перший учасник. Йому декілька секунд показують малюнок. Цей учасник повинен розповісти другому про те, що він

побачив. Той – наступному і так далі. Як правило, до останнього учасника доходить значною мірою змінена, «перекручена» інформація.

Учитель робить *висновок*: «Ви стали свідками того, як виникають плітки. Якщо це ось така безневинна «плітка» – усе не так страшно. Недобре, якщо плітками обростають серйозні речі, які стосуються дітей, роботи, сімейного життя, тому, перш ніж розповісти комусь почуту від іншого інформацію, подумайте, чи достовірна вона та чи не нашкодить це іншим.»

III. Рефлексія.

Вправа «Нитка»

Опис вправи:

Усі повертаються до великого кола. Учитель передає моток ниток по колу й просить поділитися своїми враженнями: який настрої, що сподобалось, що корисного дістали для себе, побажання тощо.

Заключне слово вчителя.

Подивіться на те, що об'єднує всіх присутніх: це символічна нитка у вихованні дітей («усі ми тепер пов'язані однією ниткою»). Якою буде ця нитка: міцною чи тонкою, заплутається чи ні – залежить від усіх нас разом, а не від однієї людини, тому об'єднаймося у колектив однодумців, небайдужих, енергійних, допитливих, активних та зробимо все для того, щоб життя наших дітей було щасливим і цікавим, але для цього має щось змінитись і в нас самих. Що саме?

Батьки висловлюють свої думки.

Слово вчителя.

Наприкінці нашої зустрічі хочу розповісти одну цікаву притчу.

Притча «Найцінніший подарунок»

Одного разу йшов по дорозі старий мудрий чоловік. Розглядав природу, милувався весняними яскравими барвами. Тут він побачив чоловіка, який ніс на плечах неймовірно великий тягар. Було помітно, як у нього від такої ваги підкошуються ноги.

– Чому ти прирікаєш себе на такий важкий труд і страждання? – запитав старець.

– Я страждаю для того, щоб мої онуки й діти були щасливими, – відповів нещасний чоловік. Мій прадід прирікав себе на важку працю заради діда, дід – заради батька, батько – заради мене, а я буду страждати заради щастя моїх дітей.

– А хтось у вашій родині був щасливим? – поцікавився мудрий співрозмовник.

– Поки ще ні, але діти й онуки точно стануть щасливими! – мрійливо промовив чоловік.

– На жаль, неписьменний не може навчити писати, крім ніколи не виховає орла, заєць – вовка, – зітхнув старий мудрий чоловік. Спершу треба самому навчитися бути щасливим, тільки тоді ти зможеш навчити щастя своїх дітей. Це й буде твій найцінніший подарунок.

Учитель:

Бажаю вам бути щасливими та вчити цього своїх дітей.

БАТЬКИ ТА ДІТИ – МИСТЕЦТВО СПІЛКУВАННЯ. ЗУСТРІЧ У «МІЖКУЛЬТУРНОМУ КАФЕ»

Тур С. І.,

учитель початкових класів

*Рубіжанської спеціалізованої школи I-III ступенів № 2
Рубіжанської міської ради Луганської області*

Мета та завдання. Познайти батьків молодших школярів з «мистецтвом спілкування». Навчити долати конфлікти в спілкуванні з дитиною без переможців та переможених. Розширити можливості розуміння психологічних особливостей своєї дитини. Підвищити інтерес батьків до внутрішнього світу дитини. Створити умови для налагодження співпраці вчителя й батьків.

Тривалість: 60–90 хв.

Обладнання: олівці, фломастери, папір А4, роздруковані фрази, картки двох кольорів, фільм «Я – справжній!», фільм «7 помилок у спілкуванні з дитиною», роздруковані «Меню», запрошення, малюнок яблука, паперові яблучка зі словами, телевізор, картки «Довіра», «Розуміння», «Повага», «Підтримка», «Турбота», «Відповідальність», комплект з 3 аркушів однакового кольору (кількість кольорових комплектів дорівнює кількості команд).

Захід має проводитись у приміщенні, у якому можна розташувати кілька столиків зі стільцями на зразок кафе.

Хід батьківських зборів

I. Вступ.

Батьки запрошуються за столики.

Привітання.

– Добрий вечір, шановні батьки! Сьогодні ми проводимо зустріч у міжкультурному кафе «Мистецтво спілкування». Я виступаю в ролі шеф-кухаря. На вас чекають: навчання, розваги, смаколики. Тож бажаю вам смачного без меж! Попрошу вас бути:

- ✓ активними, але не галасливими;
- ✓ веселими, але не саркастичними;
- ✓ стриманими, та не мовчазними.

Ви сидите в групах. Це означає, що вам будуть давати певні завдання, які ви виконуватимете разом, але це не змагання й не конкурси. На мій погляд, справедливо зазначено: «Якби тільки батьки могли собі уявити, як вони набридають своїм дітям!» (Джордж Бернард Шоу). Щоб цього не було, потрібно ознайомитись із мистецтвом спілкування, тому що «для виховання дитини потрібні більш проникливе мислення, більш глибока мудрість, ніж для управління державою» (Вільям Еллері Ченнінг).

Вправа «Інтерв'ю з партнером»

Мета: ближче познайомитись одне з одним, взаємодіяти та обмінюватись інформацією. Учасники утворюють пари, беруть інтерв'ю в сусіда за столиком за питаннями:

- ✓ Як ти хочеш, щоб я до тебе звертався?
- ✓ Яка твоя улюблена книжка?
- ✓ Яка улюблена книжка твоєї дитини?

Навести приклади подібного спілкування з дитиною.

II. Основна частина.

1. Рольова гра «Машинка».

Мета: залучити батьків в освітній процес, виробити модель співпраці.

Обладнання: комплект з 3 аркушів різного кольору (кількість кольорових комплектів дорівнює кількості команд).

Опис і хід гри:

Учасники вишиковуються за кольором листків одне за одним. Перший учасник – «бампер», другий – «мотор», третій – «водій». «Машина» починає рух, причому в першого учасника очі заплющені, руки витягнуті вперед. Після команди «стоп» учасники міняються місцями. Кожен повинен побути в ролі «бампера», «мотора» й «водія».

Питання:

– У якій ролі виступає вчитель? Батько? Учень?

Висновки:

Найважче учневі – «бамперу», він рухається наосліп, натикаючись на перешкоди, не знаючи, чи правильно він іде. «Мотор» – батько хоче допомогти не впасти чи не спіткнутися, але не знає, як це краще зробити. Від «водія»-вчителя залежить, наскільки професійно він поведе «машину».

2. Міні-лекція «Вчимося спілкуватись із дитиною».

Прийшов час спробувати «гаряче».

Перегляд фільму «7 помилок у спілкуванні з дитиною».

Прийоми активного слухання:

- ✓ підтакування: «угу», «ага»;
- ✓ вчасна пауза;
- ✓ особливості постановки питання;
- ✓ перефразування отриманої інформації;
- ✓ резюмування отриманої інформації (виділення головної думки);
- ✓ рапорт – приєднання до дихання, темпу мовлення, інтонації;
- ✓ відображення почуттів, емпатія – співчуття.

Фрази, які допоможуть налагодити контакт з дитиною (використовуйте їх у повсякденному спілкуванні):

- ✓ Як ти стараєшся!
- ✓ Я бачу, ти багато труда доклав до цього.

- ✓ Я бачу, як ти дуже старався.
- ✓ Ти так попрацював над цим – у тебе чудово вийшло!
- ✓ Було класно!

3. Поради.

25 способів запитати про справи в школі:

- ✓ Що найкраще відбулось із тобою в школі? Що найгірше?
- ✓ Розкажи мені про те, над чим ти сьогодні сміявся.
- ✓ З ким ти хотів би сидіти в класі? А з ким ні? Чому?
- ✓ Розкажи мені про найкраще місце в школі.
- ✓ Яке незвичне слово ти почув сьогодні?
- ✓ Якщо б ми сьогодні запросили твого вчителя в гості, щоб він мені про тебе розказав, як ти думаєш?
- ✓ Кому ти сьогодні допоміг?
- ✓ Можливо, тобі хтось допоміг?
- ✓ Розкажи мені, що цікавого ти дізнався сьогодні?
- ✓ Був момент сьогодні, коли ти відчував себе найщасливішим?
- ✓ Чи було тобі сьогодні дуже сумно?
- ✓ Якщо б інопланетяни прилетіли у ваш клас і забрали когось з учнів, кого б ти хотів їм віддати?
- ✓ З ким би ти хотів пограти на перерві, з ким ти ще ніколи не грав?
- ✓ Розкажи мені про щось хороше, що відбулось із тобою сьогодні.
- ✓ Яке слово вчитель сьогодні найчастіше повторював?
- ✓ Про що ти хотів би ще більше дізнатися в школі?
- ✓ Чого тобі б хотілося менше робити в школі?
- ✓ З ким би ти у своєму класі міг би поводити себе краще?
- ✓ Де ти найчастіше граєш на перерві?
- ✓ Хто найсмійніший у вашому класі? Чому?
- ✓ Тобі сподобався сьогоднішній обід? Що більш за все?
- ✓ Якщо завтра ти став би вчителем, щоб ти зробив?
- ✓ Як ти вважаєш, можливо, комусь з вашого класу краще піти зі школи?
- ✓ Якщо б ти міг помінятися у класі з кимось місцями, хто це міг би бути? Чому?
- ✓ Розкажи мені про три різні випадки, коли ти використовував олівець сьогодні у школі.

4. Смакуємо десерт! Перегляд фільму «Я – справжній!» з використанням методу «стоп-кадр».

5. Compliment від шеф-кухара. Інтерактивна гра «Незакінчене речення».

Завдання:

Поєднати розрізані частини висловів. Кожен учасник має знайти кінцівку речення.

«Кодекс родинного середовища» дитини (автор – Дороти Нольте).

Дитину постійно критикують	вона вчиться ненавидіти
Дитину постійно хвалять	вона стає замкнутою
Дитину постійно висміюють	вона вчиться бути шляхетною
Дитину підтримують	вона вчиться цінувати себе
Дитина росте в докорах	вона вчиться жити з почуттям провини
Дитина росте в терпимості	вона вчиться розуміти інших
Дитина росте в чесності	вона вчиться бути справедливою
Дитина росте в безпеці	вона вчиться вірити в людей
Дитина живе у ворожнечі	вона вчиться бути агресивною
Дитина живе в розумінні та дружельюбності	вона вчиться знаходити любов у цьому світі

Відповіді:

- ✓ Якщо дитину постійно критикують, вона вчиться ненавидіти.
- ✓ Якщо дитина живе у ворожості, вона вчиться агресивності.
- ✓ Якщо дитину висміюють, вона стає замкнутою.
- ✓ Якщо дитина росте в докорах, вона вчиться жити з почуттям провини.
- ✓ Якщо дитина живе в терпимості, вона вчиться сприймати інших людей.
- ✓ Якщо дитину заохочують, вона вчиться вірити в себе.
- ✓ Якщо дитину хвалять, вона вчиться бути вдячною.
- ✓ Якщо дитина росте серед чесності, вона вчиться бути справедливою.
- ✓ Якщо дитина живе в безпеці, вона вчиться вірити в людей.
- ✓ Якщо дитину підтримують, вона вчиться цінувати себе.
- ✓ Якщо дитина живе в розумінні та доброзичливості, вона вчиться знаходити любов у цьому світі.

III. Рефлексія.

Найстав час страв «на винос».

– Чи здійснилися ваші очікування?

Символом нашого спілкування була яблунька. Прикрасимо її яблучками, які лежать у кошику. Але вони незвичні, на них написані опорні слова, з яких ви повинні скласти правила спілкування, проте там є й червиві плоди, які потрібно відкинути.

Слова співрозмовника, тактовним, незручне становище, слухати, чути, думку іншого, зважуй, перебивай, зневажай, перекрикуй.

Вправа «Кухар»

Мета: зворотний зв'язок у форматі метафоричних порад «кухареві» стосовно рецептів «страв»:

Цих інгредієнтів було занадто багато...

Я б додав(ла)...

Це моя (не моя) кухня.

Поясніть, будь ласка, що...

Учитель: «Я дякую вам за приємне спілкування. Сподіваюсь, що ви будете постійними клієнтами нашого кафе».

Додаток 1

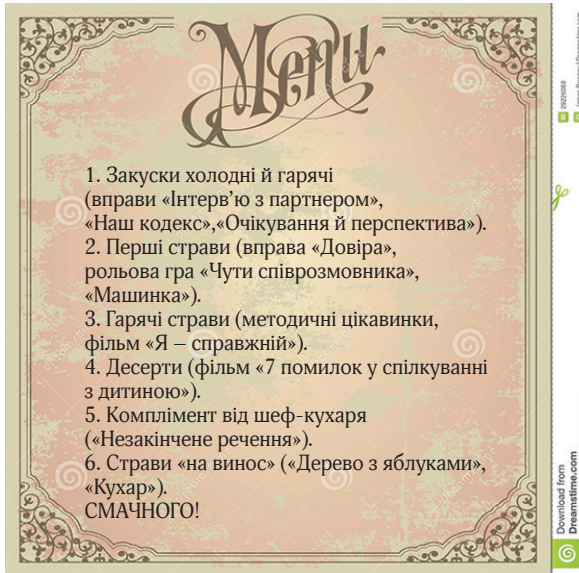
ЗАПРОШЕННЯ

Шановні (ім'я, по батькові)!

Запрошую вас на зустріч до Міжкультурного кафе «Мистецтво спілкування», яка відбудеться... (дата, час). Із собою мати гарний настрій, бажання співпрацювати, запас вільного часу.

Чекаю, до зустрічі.

Додаток 2

**ПРОБЛЕМИ СПІЛКУВАННЯ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ.
Шляхи їх вирішення
(ЗАГАЛЬНОШКІЛЬНІ БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ)**

Бутко О. М.,
*учитель початкових класів
опорного навчального закладу
«Красноріченський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів»
Кремінської районної ради Луганської області*

Мета. Заохотити відкрите ставлення батьків і сприяти їхньому активному спілкуванню. Створити для учасників можливість навчатися, бути соціально згуртованими у вирішенні проблеми спілкування батьків і дітей; пробудження інтересу до теми завдяки використанню інтерактивних методів, заохочення учасників навчального процесу до аналізу власних сильних і слабких сторін; налагодження зворотного зв'язку.

Форма проведення: інтерактивна діяльнісна зустріч.

Учасники: батьки учнів 1–4 класів (60 учасників), соціальний педагог, психолог, класні керівники, адміністрація школи.

Обладнання: фліпчарт, ватмани, маркери, роздатковий матеріал для самоосвіти батьків, ІКТ.

Час: 2 год.

Місце проведення: рекреація початкових класів.

Хід батьківських зборів

I. Налаштування на роботу. Мотивація учасників.

II. Вправа «Знайомство». Очікування.

Кожен учасник називає ім'я, прізвище, власні очікування від зборів.

III. Складання правил роботи в групі.

IV. Навчальний блок.

Слово вчителя:

Проблеми спілкування між батьками та дітьми хвилюють суспільство вже не перше століття, бо те провалля, що є між ними, нічим неможливо заповнити. І те, що сварки й непорозуміння виникають у вашій родині, не означає, що вона нещаслива. Це природно, адже батьки завжди будуть батьками, а діти – дітьми, але інколи атмосфера в сім'ї стає настільки напруженою, що необхідно негайно переглянути свою поведінку як дітям, так і дорослим. Кропива росте сама, а з культурними рослинами доводиться поморочитися. Так і зі злом. Воно росте саме, а добро вирощують. Як до дикого сіянця прищеплюють пагіг культурної яблуні, так і маленькій людині потрібно прищепити хоча б бруньку з великого дерева людської культури, щоб вона змогла стати «Зі століттям нарівні». Але й потім деревце потрібно доглядати – удобрювати, доглядати крону,

видаляючи зайві пагони, боротися зі шкідниками – одне слово, виховувати. Усі без винятку батьки і матері хочуть дітям добра, але кожен розуміє його по-своєму й по-різному уявляє, як зрощувати це добро.

Водночас якщо люди сходяться в оцінці добра і зла (а більшість у цьому все-таки єдині), то в методах виховання розбіжності просто приголомшливі. Одні вважають, що достатньо лише годувати й одягати дитину, а решта додається. Інші проводять політику батога та пряника. Треті – лише батога, четверті – тільки пряника. П'яті – прихильники «вільного виховання», без певних моральних орієнтирів і обмежень. Шості прищеплюють чадам переконаність у їхній винятковості. Де ж орієнтир? І чи є він?

Відсутність належного спілкування вносить неабиякий дисбаланс у стосунках батьків і дітей. Поки батьки майже весь день на роботі, займаються своїми справами, а діти – у школі, спілкування неможливе. Удома його, як правило, замінюють засоби масової інформації: телевізор, комп'ютер, друзі. У такому середовищі цілком відсутня гармонія взаємин батьків і дітей.

Два важливі принципи здорових стосунків – рівності (на противагу батьківській зверхності) та дружби. Тобто батьки не диктують свою волю егоїстично, не силують робити лише те, що їм до вподоби, не ставлять своїх дітей на сто сходинок нижче від себе. Навпаки, дають доцільну, урівноважену, а найголовніше – засвідчену власним досвідом пораду. Якоюсь мірою такі стосунки можна описати як дружні, толерантні.

Вправа «Мозковий шторм»

Батьки озвучують причини їхніх конфліктів з власними дітьми. (Усі відповіді записуються).

Учитель:

Горезвісна проблема батьків і дітей – це зовсім не інтрига чергового роману: письменники тільки формулюють проблему. Реально ж між поколіннями батьків і дітей конфлікти є постійно. Більшою чи меншою мірою, але вони починаються вже з того моменту, коли дитина, ще зовсім маленька, осмислює себе як «я», як особистість. Дитина росте, одні проблеми в спілкуванні долаються, але їм на зміну приходять інші.

Ми, батьки, виховуємо дітей, орієнтуючись на виховання наших бабусь, батьків, тобто на виховання, яке було важливим у ХХ столітті. А зараз вже ХХІ. Дуже часто ми чуємо такі вислови: «атомні діти», «їм нічого не потрібно», «години сидить за комп'ютером», «мене зовсім не чує, не слухається» та інші. Періодично батьки не в змозі налагодити процес спілкування: виникають роздратованість, злість, відчуття неспроможності, часто кричимо на дитину, не вислухавши її, може бути навіть побиття, ляпаси. А проблеми не вирішуються, їх стає ще більше. Дитина стає замкненою та ще більше робить поганих вчинків. Як бути батькам у таких ситуаціях, як вирішити проблеми в спілкуванні з власними дітьми? Сьогодні ми й збралися для вирішення цих питань. Тож почнімо із себе,

бо тільки коли ми самі змінимось, почнімо думати інакше, ураховуючи думки інших, тільки тоді можна досягти позитивних результатів.

З досвіду відомо, що спілкування батьків і дітей має сильні та слабкі сторони, дає певні можливості, але може бути й загрозою.

3. Робота в групах. Вправа «СВОТ-аналіз» (*кожна група на ватмані записує, замальовує схематично: сильна сторона, слабка сторона, можливості, загрози в спілкуванні батьків і дітей, тобто візуалізує спілкування*). Репрезентація роботи груп.

4. Учитель:

Пропоную розглянути проблеми в спілкуванні батьків і дітей ширше, звернувшись до знань про півкулі мозку та їхнє дослідження науковцями.

Мозок людини має дві півкулі, кожній з яких притаманний ряд основних функцій. Поділ мозку на дві частини – це влучна метафора, якою описують зміни, свідками яких люди стають сьогодні. Функції, за які відповідає ліва півкуля, являють собою компетенції, що були важливими у ХХ столітті, коли зразковим кінцевим результатом системи освіти був індивід з добре розвинутим логічним мисленням та аналітичними навичками, уважний до деталей, котрий уміє структурувати інформацію, має розвинені вербальні навички й не наражається на зайвий ризик. Саме такі компетенції були затребувані на ринку праці у ХХ столітті та дотепер домінують у багатьох суспільних сферах. Проте цих компетенцій недостатньо для того, щоб досягти успіху у ХХІ сторіччі. Відбулось кілька змін, а саме біографії більшості людей не такі прямолінійні, як були раніше. Колись середньостатистична людина здобувала освіту, далі влаштовувалась на роботу, рухалась кар'єрними сходами, створювала сім'ю і, зрештою, ішла на пенсію. Сьогодні життєві стежки багатьох людей набагато менш стандартні. Обсяг доступної інформації став занадто широким і складним, щоб організувати її в певну ієрархію чи дослідити, використовуючи традиційні методи аналізу.

Дедалі більше робочих процесів виконують комп'ютери або дешевша робоча сила, а це означає, що навіть некваліфіковані види робіт потребують опанування додаткових компетенцій, як-от: робота в колективі, базове володіння іноземною мовою та комп'ютерна грамотність.

Ці перетворення зумовлюють підвищення важливості функцій, за які типово відповідає права півкуля мозку. У наш час люди мають користуватись доступними можливостями й застосовувати навички вирішення проблем, щоб навчитись орієнтуватись у великому океані інформації, яка перебуває у відкритому доступі.

Ці зміни також відображені в рекомендаціях Європейського парламенту та Ради Європи від 2006 року, заснованих на ідеї того, що кожна людина має набути вісім основних компетенцій, щоб відповідати потребам інформаційного суспільства, у якому ми живемо.

Основні компетенції здобувача освіти:

1. *Спілкування рідною мовою* – це можливість виражати й пояснювати поняття, думки, почуття, факти та погляди як в усній, так і в письмовій формах (сприймання на слух, монологічне мовлення, читання та письмо) і відповідно творчо взаємодіяти на мовному рівні в усіх соціальних та культурних контекстах.

2. *Спілкування іноземною мовою*, яке також базується на додачі до основних комунікативних умінь рідної мови, таких знань, як посередництво та вміння порозумітись у міжкультурному середовищі.

3. *Знання математики та основних компетенцій у сфері науки й техніки*. Знання математики – це можливість розвивати й застосовувати математичне мислення для розв’язання низки завдань у повсякденних ситуаціях, причому процес та діяльність важливі так само, як і знання.

4. *Компетенції роботи із цифровими носіями* мають на меті впевнене й критичне використання технологій інформаційного суспільства (ТІС), а отже, базові навички у сфері інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

5. *Навчання заради здобуття знань* стосується вчіння. Це здатність досягати результатів у процесі навчання як індивідуально, так і в групах відповідно до власних потреб, а також обізнаність про методи та наявні можливості.

6. *Компетенції соціального й громадянського характеру*. Ці знання включають уміння особистого, міжособистісного та міжкультурного характеру й стосуються всіх форм поведінки, які використовуються для ефективної та конструктивної участі особи в соціальному й трудовому житті.

7. *Ініціативність і практичність* ґрунтуються на вмінні особи втілювати в життя ідеї. Сюди належать творчість, інноваційний підхід і ризикованість, так само, як і вміння планувати та організовувати проекти для досягнення цілей.

8. *Обізнаність у сфері культури й уміння творчо самовиражатися*, яке охоплює цінування важливості творчого втілення ідей, досвіду та емоцій у ряді видів засобів масової інформації (музика, прикладні різновиди мистецтв, література та образотворче мистецтво).

Сучасні проблеми батьків і дітей.

На сьогодні конфлікти поколінь наявні так само, як і багато років тому. Причинами розбіжностей є різниця інтересів, поглядів, різне виховання батьків і дітей, квартирне питання... (Повернення до записів вправи «Мозковий штурм»). Ніхто так не прагне довести свою правоту опоненту, як батьки і діти. Проблема взаємовідносин криється часто в небажанні розуміти, урахувати потреби одне одного. Батьки і діти ніби говорять різними мовами. Дітям слід з повагою ставитись до батьків. Поважати їхній досвід і мудрість, не соромитись переймати якісь корисні навички. Батькам же

пiде на користь щире, довірливе спілкування з дітьми. А із чого починається щире, довірливе спілкування? Звичайно з довіри.

6. Вправи «Довіра», «Займи позицію»

Усі учасники вибирають відповідь на запитання «що означає «довіра»?».

ДОВІРА

ПОВАГА

ПІДТРИМКА

ТУРБОТА

РОЗУМІННЯ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Учасники пояснюють, чому саме цю позицію вони зайняли. Після цього розходяться на свої місця.

7. Учитель:

Відносини довіри – це якісні відносини. І щоб їх сформувати, потрібно сформувати довіру. Щойно ми обмінялись думками, які базуються на власному досвіді. У кожного з вас були рівні можливості висловити свою думку, ви говорили від «себе» (з власного досвіду, бачення), від першої особи, і при цьому відчували себе безпечно. Це все принципи побудови діалогу. Діалог – глибинний процес обміну сенсами. Він суттєво відрізняється від багатьох інших форм людської взаємодії, і насамперед тим, що діалог – це особливий підхід до взаємодії (комунікації) між людьми. Довіра починається з розуміння. І чим далі вона йде (на стіні, підлозі тренер викладає за порядком цінності: розуміння – повага – підтримка й турбота – відповідальність), тим вона сильніша.

Відомо, що довірливі стосунки можливі тільки в процесі спілкування, побудови діалогу. Під час спілкування батьки мають виявляти повагу та позитивне ставлення до своїх дітей, приймати всі їхні думки, розуміти, уміти ставити себе на їхнє місце. Завдяки цьому дві сторони мають змогу вислухати, зрозуміти й сприйняти одна одну. Більша роль у цьому випадку віддається батькам. Так, їм дається можливість пізнати мотиви поведінки та вчинків дитини, вияснити суть її особистісних рис і так урегулювати певні мотиви й переконання. Таке спілкування є головним засобом для вирішення будь-яких проблем або хоча б створення компромісів за неможливості їхнього вирішення. На жаль, не в усіх сім'ях спостерігається така взаємодія. Як наслідок – стосунки можуть лише погіршуватись, проблеми – лише накопичуватись, а виховна робота зовсім забута.

V. Аналіз анкетування учнів та батьків.

Часто нам не вистачає знань, такту для того, щоб зрозуміти іншу людину, відчути те, що її тривожить.

Як показати перешкоди, що не дають змоги зрозуміти сутність думок, почуттів, вчинків, стосунків? Для цього треба усвідомити потребу в самопізнанні, самооцінці, бути готовим до неприємної ситуації для себе.

Батькам надаються запитання анкети, які читає вчитель (додаток 2). Вони відповідають письмово, не розголошуючи результатів. Заздалегідь

психологом або класним керівником проводиться анкетування дітей за такими самими питаннями.

Після анкетування батьків оголошується аналіз анкетування дітей (за класами окремо; окремо для хлопчиків і дівчаток).

VI. Аналіз і розв'язання ситуацій.

А тепер переходимо до нашої практичної частини. Кожному учаснику роздаються тільки ситуації, які вони будуть зачитувати. Учителю разом з учасниками аналізує 2 ситуації, третю пропонує розіграти. Якщо ситуація не вирішується. Учитель бере роль батька/матері на себе й розігрує далі.

Ситуація 1.

Дитина не вміє вчитись. Ходить півгодини по кімнаті, себе й батьків мучить, поки не сяде за стіл, висовує – засовує шухляди, шукає ручку й т. ін.

Причина. Процес навчання не є результативним через те, що дитина не вміє управляти своєю поведінкою, а батьки не допомагали їй навчитися цього; навпаки, своїми діями збільшували труднощі. Випадок цей не поодинокий. Дитина сама страждає більше за всіх. Що ж порадити, якщо дитина не може посадити сама себе за уроки?

1. Почати з ігор, які мають підтримувати увагу: лото, шашки, доміно. Частіше використовувати тихі настільні ігри: «Магазин», «Лікарня», «Вартовий».

2. Виконувати спільні справи з дорослими (помити посуд, витерти пил і т. ін.). Важливо також виробити в дитини звичку швидко переключатися з однієї справи на іншу (якщо кличуть їсти, дитина повинна припинити гру, прибрати все за собою та йти до столу).

3. Давати самостійні доручення, потім перевести їх в обов'язки (сходити по хліб, підмести й т. ін.). Головне – старші не повинні робити за дитину те, що вона забула або просто не захотіла зробити. Людина, яка повинна зробити багато справ протягом дня, зникає цінувати час.

Ситуація 2.

Ви незадоволені своїм сином: він почав гірше навчатись до школи й зі школи спізнюється, у щоденнику багато зауважень. «Так більше тривати не може», – вирішуєте ви та запрошуєте на серйозну розмову.

Ви уявили, що очікує від вас хлопчик? Рекомендуємо зробити так.

Сядьте на стілець. Хлопчика попросіть стати напроти вас. Почніть його розглядати, відзначаючи приблизно таке: «Очі мої. Вуха стирчать так само, як на моїх дитячих фотографіях. Господи, а коліна ж які подряпані! Мене мама теж за брудні коліна лаяла. А виріс уже (сорочка мала зовсім)...» тощо.

Батьки, які пробували так чинити, розповідають приблизно одне й те саме. Діти не витримували. А що відбувалося?

– Ой, він як кинувся мені на шию, розривівся й закричав: «Матусю, миленька, як я тебе люблю, що хочеш для тебе зроблю!».

– А ви?

– Я теж розревілася. А потім ми виконали всі уроки.
– Спокійно?
– Спокійно. Чистенько, швидко й правильно. Він потім схопив сумку й запитує: «Давай ще до магазину сходжу. Що купити треба?»
– А лаятися більше не хотілося?
– Яке там лаятися, бідолашна дитина, зовсім відвикла, коли до неї по-доброму, з увагою, з любов'ю».

Аналіз ситуації. Будь-яка дитина, що провинилась, жаліє себе. Вона нічим не гірша за інших і не може зрозуміти, у чому причина її невдач. Вона хоче співчуття й не чекає на нього. Весь досвід підказує: мама буде незадоволена. А мама не виправдала очікувань сина. Мама зробила те, чого дуже хотіла дитина, але на що вона найменше очікувала. Потрясіння стало наслідком розв'язанням цієї суперечності – між бажаним та очікуваним, але й мама вражена не менше. Вона, як і будь-яка жінка, хотіла б чути слова любові, але ніяк не очікувала почути їх саме в цій ситуації. У результаті замість конфронтації установився зовсім інший контакт у взаєминах (дитині схотілось зробити мамі приємне – сходити до магазину).

Ситуація 3.

«О 13 годині уроки зазвичай закінчуються. Уже 14 година. 15 година. О 16 годині – дзвінок у двері. Уявляєте, наскільки я готова до зустрічі? Відчиняю двері – стоїть мій хлопець. Штани облиті клеєм, клей устиг якісно висохнути. Знімає куртку, а під нею сорочка, яку я дала йому для участі в конкурсі. А де ж його сорочка?»

А вона, виявляється, загубилася. Ключ від дому теж загублений. Можете уявити мою першу реакцію? Не знаю, як тільки стрималася. Повернулася, нічого не кажучи, пішла до своєї кімнати. Мене трясло всю, але нічого, посиділа у своїй кімнаті, уявила, як він ішов зі школи додому, як боявся зустрічі зі мною. Згадала його у дверях – відлюдний, напружений. Думаю: піду пожалію. Заходжу до нього, пригорнула до себе: «Засмутився, Антоне? Та хай йому грець – спробуємо штани відіпрати, сорочку нову купимо. Він як заревів, уявляєте? У нього такі сльози горохом колючуться: «Ти, – каже, – знаєш, адже ми перше місце посіли на конкурсі віршів».

Я ніколи не бачила Антона таким. Я й сама так до сина ніколи не ставилась: до цього ми були просто мамою й сином. А цього вечора, якщо, звичайно, так можна сказати, стали друзями».

Наведені приклади показують, як потенційні конфлікти розв'язалися швидко й ефективно. І головне – їхнє подолання не відштовхнуло, а зблизило дітей і дорослих. У момент гніву необхідно вберегти дитину від нашого роздратування, на якийсь час піти від неї. Оцінивши ситуацію, спробуйте уявити очікування дитини. Чого вона в цей момент найбільше боїться? До якої батьківської реакції готова? Чого хотіла б, але ніяк від нас не очікує? Після цього ухвалюйте рішення.

Міні-анкета «Спілкування дітей та батьків у сім'ї».

Шановні батьки! Уважно подивіться на мімічні вирази обличчя й дайте відповідь на запитання:

1. З яким обличчям ви частіше всього спілкуєтесь зі своєю дитиною?
2. З яким обличчям спілкується частіше за все з вами ваша дитина?
3. Яким, на вашу думку, має бути обличчя вашої дитини під час спілкування з вами? (Батьки аналізують свої відповіді).

VII. Підсумок. Результати.

(Зображення настроїв: радість, байдужість, сум...).

Вправа «Незакінчені речення».

Я перестану робити...

Я буду далі робити...

Я почну робити...

Закінчити нашу зустріч хочу словами Василя Сухомлинського: «Щоб мати доступ до чудового палацу, ім'я якому – дитина, ми повинні перетілюватися, ставати в деякій мірі дітьми. Тільки тоді ми зможемо зрозуміти справжнє щастя дитини».

МОЯ СІМ'Я – ЦЕ СВІТ, ДЕ ЗАВЖДИ ЗАТИШНО

(ТРЕНІНГ ДЛЯ БАТЬКІВ)

Вардова А. В.,

учитель комунального закладу

*«Навчально-виховний комплекс школа I-II ступенів – ліцей «Гарант»
Лисичанської міської ради Луганської області»*

Мета та завдання: уточнити, розширити, поглибити уявлення про сім'ю, її значення в житті людини; розвивати активність мислення, творчу уяву, почуття обов'язку перед родиною; виховувати почуття любові й поваги до родини.

Учасники: батьки, учитель.

Тривалість: 45 хв.

Обладнання: аркуші паперу різного формату, аркуші у формі дров та полум'я для вогнища.

Хід зборів

1. Вступ.

Привітання вчителя:

Шановні батьки, поговорімо сьогодні про наших дітей. Про те, яку роль у їхньому вихованні відіграє сім'я. Родина може виступати як позитивний, так і негативний чинник виховання. Позитивна дія на особистість дитини полягає в тому, що ніхто, крім найближчих для неї в родині людей: мами, тата, бабусі, дідуся, брата, сестри – не ставиться краще, не любить її так і не піклується стільки про неї. Водночас ніякий інший соціальний інститут не може потенційно завдати стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити родина.

Вправа «Чим я найбільше пишаюсь»

Слово вчителя:

Перед початком заходу привітаймось одне з одним, але робити це будемо так: скажемо своє ім'я та назвемо те, чим найбільше пишаємось у своєму житті (батьки по черзі вітаються та називають, те, чим вони пишаються).

Вправа «Наш кодекс»

Шановні батьки! Пропоную нам з вами сформулювати правила роботи нашої групи, у разі дотримання яких усі ми будемо почувати себе комфортно. На аркуші А2 записуються правила групи, наприклад:

- ✓ говоримо по одному;
- ✓ дотримання регламенту тощо;
- ✓ мобільна тиша.

Перші правила може запропонувати вчитель. Узяті за основу правила ухвалюються та голосуються всією групою. Аркуш із правилами вивішуємо на видному місці й залишаємо до кінця зборів.

2. Основна частина.

Вправа «Асоціації»

Учитель роздає батькам невеличкі аркуші паперу й пропонує написати чи схематично намалювати те, із чим у них асоціюється щаслива родина.

«Створення образу щасливої родини»

Батькам пропонується об'єднатись у чотири групи за порами року: батьки приєднуються до тієї «пори року», коли вони народились. Згодом їм пропонується в групі розглянути свої нариси, знайти в них спільні та відмінні риси, а після цього на аркуші формату А4 створити спільний образ щасливої родини. Потім «порам року» пропонується об'єднатись усім разом у «рік» та створити на аркуші формату А1 спільний для всієї групи батьків образ щасливої родини.

Після створення «образу родини» відбувається обговорення цієї вправи: «Що було легко?», «Що було важко?», «Які спільні риси щасливої родини ви бачили?», «Які знаходили відмінності?», «Про що ви замислювались під час створення образу родини?», «Чи важко нам самим стати такою щасливою родиною?», «Які поради можна дати тим, хто хоче досягти подібного образу ідеальної родини?» тощо.

Вправа «Створення «родинного вогнища»

Здавна відомо, що символом тепла, затишку, гостинності та злагоди в родині є родинне вогнище. Пропоную нам усім створити власне родинне вогнище. Щоб воно давало тепло та світло, нам потрібно підкладати в нього «дрова». На наших уявних «дровах» ми з вами напишемо те, що потрібно зробити, яких докласти зусиль до того, щоб наша родина була щасливою та затишною, а на «язиках полум'я» напишемо очікуваний результат. *(Батьки по черзі виходять до дошки та приклеюють «дрова» та «полум'я», утворюючи родинне вогнище. Потім відбувається обговорення цієї вправи: учасники діляться своїми думками та враженнями).*

3. Рефлексія думок.

Вправа «Мудра порада»

Батьки висловлюють свої почуття після зборів, діляться враженнями та дають по одній пораді: що треба робити для того, щоб у родині панували мир, злагода й взаєморозуміння.

Слово вчителя:

У нас у всіх є можливість вибору, але саме від вас залежить, якою виросте ваша дитина. Нам потрібно зробити все від нас залежне, щоб родина стала для дитини саме тим світом, у якому завжди буде затишно.

ВІД ПОСМІШКИ СТАНЕ ВСІМ СВІТЛІШЕ (ПЕРЕХРЕСТЯ ДУМОК)

Юрсова Ю. С.,
учитель початкових класів
Рубіжанської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 9
Рубіжанської міської ради Луганської області

*Дивно, що може зробити
один промінь сонця з душею людини.
Ф. М. Достоевський*

Мета: привернути увагу батьків до важливості доброї та комфортної атмосфери в сім'ї для душевного здоров'я дитини і його успішності в житті; дати необхідні консультації батькам, які зіткнулись із проблемами у взаєминах з дитиною.

Хід зборів

I. Організація зборів.

Учитель:

Добрый вечір, шановні батьки. Рада вітати вас на зборах. За вікнами вечір, сутінки опустились на місто, а мені хочеться поговорити з вами про світле і добре. «Дивно, що може зробити один промінь сонця з душею людини», – зауважив колись Ф. М. Достоевський. Цю думку можна продовжити: «Дивно, що може зробити одна усмішка з душею дитини».

Скажіть, чи часто члени вашої сім'ї посміхаються? Чи вважаєте ви це гідним вашої уваги? Чи потрібна людині в житті посмішка? Про це наша сьогоднішня розмова.

Гра «Палички»

Інструкція.

Витягуючи палички, назвіть 3 свої гарні якості або факт, про який ми ще не знаємо.

Гра «Оплески»

Інструкція.

✓ Ті, хто має позитивну відповідь, підводяться, а всі інші їм аплодують.

- ✓ У мене сьогодні гарний настрій.
- ✓ У мене сьогодні відірвався гудзик.
- ✓ Моя дитина сьогодні порадувала своїми успіхами.
- ✓ Сьогодні в мене все йде шкереберть.
- ✓ Я прийшов(ла) на збори із задоволенням.

Вправа «Руки, які говорять»

Інструкція.

Учасники утворюють два кола: внутрішній і зовнішній, стоячи обличчям один до одного. Учитель дає команди, які учасники виконують мовчки в парі, що утворилась. Після цього за командою вчителя зовнішнє коло рухається вправо на крок.

- ✓ Привітайтеся за допомогою рук.
- ✓ Поборіться руками.
- ✓ Помиріться руками.
- ✓ Висловіть підтримку за допомогою рук.
- ✓ Висловіть радість руками.
- ✓ Побажайте успіху руками.
- ✓ Попрощайтесь руками.

Обговорення:

- ✓ Що було легко, що складно?
- ✓ Кому було складно мовчки передавати інформацію?
- ✓ Кому легко?
- ✓ Чи звертали увагу на інформацію від партнера або більше думали, як передати інформацію самим?
- ✓ Як Ви думаєте, з якою метою була проведена ця вправа?

Вправа «Задоволення»

Учасникам тренінгу роздають аркуші паперу й пропонують написати 10 видів повсякденної діяльності, які приносять задоволення. Потім пропонується проранжувати їх за ступенем задоволення.

Руханка

Мета: зняття напруження втоми, створення атмосфери психологічного й комунікативного комфорту, пробудження інтересу до інших батьків.

Учасники в колі.

- ✓ *Якщо ви раді зустрічі з нами, посміхніться сусіду.*
- ✓ *Якщо вам у нас сподобалось, то поплескайте в долоні.*
- ✓ *Якщо ви часто гнівайтесь, заплющьте очі.*
- ✓ *Якщо ви висловлюєте гнів тим, що стукаєте кулаком по столу, похитайте головою;*
- ✓ *Якщо ви вважаєте, що ваш настрій залежить від настрою оточення, підморгнийте;*
- ✓ *Якщо ви вважаєте, що у вас зараз гарний настрій – покружляйте.*

II. Основна частина зборів.

Учитель:

Шановні батьки, Ваші діти вступили в пору кризи молодшого школяра. У цьому віці дорослі намагаються змусити дітей бути відповідальними, дають їм певний ступінь свободи для того, щоб вони перестали їм, дорослим, заважати. Уроки, підготовка до різних шкільних заходів – усе

це тепер переважно дитяча турбота. Батьки ж намагаються взяти на себе роль суворого судді, який оцінює кінцевий результат (погану оцінку, догану в щоденнику, виклик до школи або, навпаки, 12 балів, грамоту).

Батьки пред'являють дитині нові вимоги: «Ти тепер великий. Ти будеш мити посуд, ходити по хліб у магазин, самостійно робити уроки тощо». Проблема лише в тому, що для дитини це не найкращий момент для самостійності. Перші кілька років у школі – це час, коли батькам потрібно бути особливо уважними, терплячими для того, щоб допомогти дитині побудувати нові відносини з учителями й однокласниками. Водночас потрібно намагатись бути відповідальними та здатними стати на захист прав й особистості своєї дитини перед сторонніми людьми.

Пропоную вам відповісти на питання тесту, який дозволить визначити, наскільки успішно складаються ваші стосунки з дітьми (*додаток 1*).

Учитель:

Нам, дорослим, здається, що ми знаємо про своїх дітей все, однак дуже часто це виявляється глибокою помилкою. У порівнянні з тим, які багатослівні зазвичай батьки в розповідях про дітей, діти – великі мовчуни, і не тому, що їм нема чого розповісти, а тому що немає кому їх вислухати. Дізнатись, як дитина ставиться до дорослих, можна з поведінки, очей і поведінки, і постави, з ігор, малюнків, тестів та інших непрямих проявів, але тільки частково.

Чи цікаво Вам знати, що говорять і думають ваші діти про взаємини з батьками? Проведене нами дослідження (*додаток 2*) дозволяє зробити деякі висновки.

(Учитель ознайомлює присутніх із загальною ситуацією, виявляючи яку допомогло дослідження. У разі необхідності батькам можуть бути рекомендовані індивідуальні консультації).

III. Заключна частина.

Учитель:

Один мудрець сказав: «Душа дитини подібна до скрипки: як до неї доторкнешся, так вона і зазвучить». Доторкніться до неї з любов'ю й ніжною посмішкою. Обійміть міцніше вашого малюка, зазирніть у його світлі рідні очі та розкажіть чергову казку.

Вправа «Острів»

Час: 15-20 хв.

Склад групи. 3-6 осіб.

Опис вправи.

Учасники об'єднуються в міні-групи по 3-6 чоловік, і кожній команді видається аркуш паперу формату А3.

Учитель озвучує інструкцію: «Перед вами острів. Потрібно всією командою розміститися на цьому острові, тобто встати так, щоб ніякі частини тіла не торкались підлоги, усі мають бути на острові. Не можна використовувати додаткові предмети (столи, стільці й т. ін.).

IV. Рефлексія.**Вправа «М'ясорубка, кошук, валіза»***Інструкція.*

Напишіть на стікерах думки й прикріпіть відповідно до питань на фліпчарті.

1. М'ясорубка. Які питання вам хотілось обміркувати ретельніше?
 2. Кошук. Що було сьогодні зайвим?
 3. Валіза. Яку корисну інформацію Ви отримали?
- Батьки озвучують власні думки та побажання.

*Додаток 1***Тест «Ваші відносини з дітьми?»**

Відповідаючи на питання тесту, поставте за кожну відповідь «так» – 2 бали, «ні» – 0 балів, «іноді» – 1 бал.

1. Ваша дитина довіряє вам свої секрети?
2. Радиться вона з вами у вирішенні складних питань?
3. Вашій дитині подобається бути з вами поруч?
4. Чи вважаєте ви, що ваші стосунки з дитиною благополучні?
5. До вашої дитини часто приходять приятелі?
6. Ви знайомі з усіма друзями вашого малюка, які приходять до вас додому?
7. Коли ви читаєте, ваша дитина цікавиться тим, про що ви читаєте?
8. Чи буває так, що ваш малюк приводить до вас додому сторонніх дітей?
9. Ваша дитина однаково любить усіх членів сім'ї?
10. Чи обговорюєте ви з дитиною прочитані книги, переглянуті фільми?
11. Чи вважаєте ви, що у вашій родині є повне взаєморозуміння з дітьми протягом декількох поколінь?
12. Чи засмучує вас, коли, виїхавши у відрядження, не бачите вашої дитини кілька днів?
13. Ваша дитина іноді дивиться разом з вами передачі для дорослих, у яких нічого не розуміє?
14. Чи охоче ви відправляєте вашого малюка до бабусі й дідуся на вихідні або канікули?
15. Чи охоче ваша дитина ходить з вами по необхідні покупки?
16. Ваш малюк дарує вам квіти, зібрані ним особисто?
17. Вередує ваша дитина, коли ви змушуєте її приймати лікарські засоби?
18. Намагається ваш малюк наслідувати когось із членів вашої сім'ї?
19. Ваш малюк забирається вранці до вас у ліжко?
20. Ваша дитина дарує вам подарунки, зроблені власноруч?

Результати тесту:

Від 26 до 40 балів. У вашій родині панує повна гармонія та взаєморозуміння між дітьми й дорослими. Для сторонніх людей подібні відносини – предмет відкритої заздрості. Як це не сумно, готуйтеся до того, що

інші, бачачи таку душевну єдність, будуть «учити» вас, що ви неправильно виховуєте свою дитину! Попередьте дитину заздалегідь, що не потрібно слухати злих людей і приймати їхні погані поради близько до серця. Поясніть дитині, що недобрі люди хочуть вас посварити.

Виробіть у малюка стратегію відповідей. На зауваження «Тебе мати погано виховує!» нехай малюк увічливо відповідає: «Виховуйте своїх дітей. У мене є своя мама. Якщо я зроблю щось не так, нехай вона зробить мені зауваження, а не ви». Подібні спокійні та впевнені відповіді дітей справляють дуже сильне психологічне враження.

Від 14 до 25 балів. Ваші відносини з малюком загалом благополучні, однак для досягнення більш тісного духовного контакту вам слід зробити їх більш багатограними. Утілити в життя деякі сміливі мрії дитини.

Від 1 до 13 балів. Вам слід подумати, як поліпшити ваші відносини з малюком. Благополуччя в стосунках з дитиною залежить тільки від вас. Дитина нічого не зможе змінити сама, якщо доросла людина приділяє їй надто мало часу. Зрештою, візьміть на роботі один день відпустки за свій рахунок. Проведіть його повністю з малюком. Дитяча пам'ять довго зберігає спогади про щасливі моменти життя. Якщо ви візьмете із собою фотоапарат і в малюка буде можливість розмістити фотокартки у своєму альбомі, це буде чудово! Уважайте, що день буде оплачений за найвищою ставкою любов'ю й відданістю вашої дитини.

Додаток 2

Вправа «Незакінчені речення»

Інструкція. Дітям слід продовжити думку.

1. Ми любимо маму, а...
2. Я думав, що мама найчастіше...
3. Батьки іноді...
4. Що б наш тато...
5. Якби мій брат (сестра)...
6. Мої близькі думають про мене, що я...
7. Діти, з якими я граю...
8. Мої друзі мене часто...
9. Якби не було школи...
10. Коли я думаю про школу, то...
11. Я думаю, що людей більше...
12. Я досить спритний, щоб...
13. Я найслабший...
14. Я хочу, щоб у мене не було...
15. Я тремчу, коли...
16. Якби всі хлопці знали, як я боюся...
17. Був би дуже щасливий, якби я...
18. Завжди мрію...

Сім'я – запорука щасливої дитини (ЗБОРИ – РОДИННЕ СВЯТО)

Сиухіна О. М.,
учитель початкових класів
комунального закладу
«Навчально-виховний комплекс школа І-ІІ ступенів – ліцей
«Гарант» Лисичанської міської ради Луганської області»

Мета: шляхом партнерської взаємодії, діалогічного спілкування між дітьми та батьками довести, що успішність, упевненість, відчуття щастя дитини насамперед формується в родині.

Хід зборів

Перед початком зборів відбувається розподіл присутніх дорослих на групи за кольоровими позначками. 1 група – зелена позначка, 2 група – червона.

І. Організація зборів.

Учитель:

Добрий день, шановні батьки, гості, колеги! Я рада вітати вас на батьківських зборах – родинному вогнику.

Під музику до класу заходять учні й стають півколом, розповідають вірші.

Сьогодні в нас родинне гарне свято,
Зійшлися мами, завучі і вчителі!
В цей день усіх вас так багато!
Нам так хотілось, щоби зібрались батьки!

І ось сьогодні ми усі зійшлися
Поспілкуватися у ці зимові дні,
Здружитися щоб всі ми спромоглися,
Побути разом, навіть поспівать пісні.

Бо це ж чудово, як батьки і діти
У свято й будні завжди поруч йдуть.
Сьогодні всім нам можна порадіти,
Що в нас родини дружно так живуть!

Діти сідають за робочий стіл з позначкою «ДІТИ».

Учитель:

Шановні дорослі! Сьогодні в нас незвичайна зустріч – зустріч незнайомих людей, людей, у яких різна освіта, різні характери, різні погляди

на життя, різні долі, але є одне, що об'єднує нас, – це виховання дітей і почесне звання – батьки.

Для того щоб нам легше було спілкуватись, ми маємо, звичайно, по-знайомитись.

Гра для батьків «Знайомство»

Учитель:

Мене звать... А ви запишіть, будь ласка, на сердечку таке своє ім'я, як би ви хотіли, щоб до вас сьогодні звертались.

(Батьки виконують вправу).

Учитель:

Ну ось ми трішечки й познайомились, і прийшов час оголосити тему нашої зустрічі. Але що це я чую?

(Лунає музика. До класу заходить фея. Вона, танцюючи, підходить до родинного дерева, уважно його роздивляється).

Фея:

Яке велике й могутнє дерево родин цього класу! Як воно цвіте дитячими обличчями, а головне – воно подобається дітям. Уявляю собі, як світяться їхні очі, коли вони бачать фото своєї родини на родинному дереві.

(Лунає музика, і до класу вбігають хлопчик та дівчинка, тримаючись за ручки. Вони танцюють, а потім помічають Фею й здивовано дивляться на неї).

Хлопчик і дівчинка:

– Ой, здрастуйте!

Фея:

– Здрастуйте, діти! Ви теж прибули на таку важливу зустріч – свято?

Хлопчик:

– А про яку зустріч ви говорите, шановна Феє?

Фея:

– Про свято родини, сім'ї.

Дівчинка:

– Сім'я... А що таке сім'я? Ми живемо на Голубій планеті й слово таке чуємо вперше.

Фея:

– Мені дуже вас жаль, діти Голубої планети. Ви не знаєте, що означає сім'я. Може вам допоможуть діти планети Земля? Але спершу я розповім вам одну казку.

(Звучить музика. Фея розповідає казку).

Фея:

У давнину на далекому острові жив хлопчик. Він жив зовсім один. Його ніхто не виховував, ніхто не карав, ні з ким він не ділився горіхами й фруктами, які росли на деревах, але було цьому хлопчику дуже сумно. Одного разу він відправився на берег моря. І раптом йому назустріч

вийшов сивий старий. Він був дуже старий, але дуже мудрий. «Куди ти йдеш?» – запитав старий. «Я йду шукати місце, де мені не буде так самотньо», – відповів хлопчина.

– Я знаю, як тобі допомогти. Ходімо зі мною, – запропонував старий.

Він привів хлопчика у свій будинок, у якому жили його діти й онуки.

– Подивись! – сказав старий. – Усі ми живемо в одному будинку, разом радіємо, разом сумуємо, разом їмо те, що дала нам природа, допомагаємо один одному. Залишайся! Я буду тобі дідом, мій син і його дружина стануть тобі батьком та матір'ю, а мої онуки будуть тобі братами й сестрами.

Хлопчик залишився, і через деякий час він зрозумів, що тільки тепер навчився радіти та став по-справжньому щасливим. А сталося це тому, що в нього з'явилась СІМ'Я.

Учитель:

– Діти, вам сподобалась казка?

Хлопчик:

– Так.

Дівчинка:

– Але ми хотіли б більше дізнатись про те, що таке сім'я.

Фея:

– Залишайтеся із нами й уважно слухайте...

II. Повідомлення теми й мети батьківських зборів.

Учитель:

– Шановні батьки! Ви, певне, зрозуміли, що сьогодні ми поведемо розмову про сім'ю. «Сім'я – запорака щасливої дитини», – так звучить тема батьківських зборів.

Сім'я – наче маленький Усесвіт. Створити красиву родину часто буває складніше, ніж, скажімо, написати книжку, зробити відкриття. А оскільки сім'я – це Всесвіт, хоча й маленький, у нього мають бути свої загадки. І вони є. Пропоную вам сьогодні відшукати відгадку на одну із загадок родинного Всесвіту: як зробити дитину щасливою.

Вправа «Лелека». Очікування.

Учитель:

Перед вами символ щасливої родини – лелека. Прошу кожного з вас на паперовій пір'їнці написати, чого ви очікуєте від цієї зустрічі, про що хотіли б почути, чого дізнатись нового.

Батьки виконують завдання.

III. Основна частина.

Учитель:

Сподіваюся, що ваші очікування справдяться. Ми починаємо працювати, дотримуючись правил спілкування.

Робота в групах. Вправа «Асоціації»

Інструкція.

Перед вами дві хатинки. У них зовсім скоро оселяться сім'ї. Пропоную побудувати 7 «сходинок» до кожної з хатинок, надавши визначення поняттю «сім'я». Попрацюйте в групах і запишіть на картках по одному слову-асоціації до слова «сім'я».

(Батько, мати, син, донька, щастя, злагода, спокій, довіра...).

Учитель:

Отже, думки у вас приблизно однакові. Сім'я – це...

Учитель:

– А що про це думають наші діти?

Діти:

– А скажіть, хто знає, що таке сім'я?

– Та ти що? Не знаєш? Отакої! Сім'я – це сім «я»! (*Дістає емблему*).

– Це означає, що в повній сім'ї повинні бути мама, тато і п'ятеро дітей! Це щонайменше! Ясно?

– Тепер ясно, зрозуміло. То що, у мене сім'я неповна? Бо ж у нас тільки двоє дітей...

– Отож – «неповна». А треба, щоб було так, як у народній приказці: «У нашого Омелька невеличка сімейка: тільки він та вона, ще старий та стара, тільки Сидір та Нестірко, та ще діток шестірко, та батько і мати, та їхні три брати!».

– Ого! Оце так сімейка! Там, напевно, забувають, як кого звати... Їх же так багато...

– Не забувають, не бійся! А зате там діє правило: у кого діток сім, там і щастя всім!

– У великій сім'ї діти виростають дружними, роботящими, щедрими, уміють допомагати один одному, тому вони й щасливі.

– Оце і є переваги великої сім'ї. А як росте одне дитя, воно частіше буває егоїстом, жадібним, бо звикло, що все – для нього одного... Я в родині також один, але я зовсім не такий!

Учитель:

Діти – реальне втілення любові батьків. Які відносини в родині, таке ставлення дітей до вас, до оточення. Що дитина кожного дня бачить у сім'ї, те вона обов'язково перенесе в доросле життя.

Учитель: «Шановні батьки! Обхопіть, будь ласка, правою рукою ліву руку. Прислухайтеся. Під пальцями ви відчуваєте пульс – стук вашого серця. Його робота залежить від того, чи щасливі ви й наскільки».

Метод «Інтерв'ю»

– Діти, що таке, по-вашому, щастя?

– А коли ви, дорослі, почуваєте себе щасливою людиною?

Учитель:

Отже, кожен з вас висловив думку, що батьки щасливі тоді, коли щаслива дитина.

Пропоную вам створити «**Образ щасливої дитини**» й підготувати короткий коментар роботи для презентації.

Діти тим часом на повітряних кульках малюють портрет щасливої дитини.

Учитель:

– Шановні батьки! Психологи стверджують, що величезний потенціал духовного становлення людини полягає в атмосфері сердечності, добра, любові, які дитина зустрічає, приходячи у світ.

Вправа «Обмін думками»

- А як ви розумієте любов до дитини?
- У чому вона виражається?
- А чи вміємо ми, шановні дорослі, говорити мовою любові?
- Знаємо ми, як і що треба зробити, щоб наша кровиночка стала нашим щастям, щоб одного разу можна було сказати: «Життя вдалося!». А поки ми будемо знаходити відгадку на родинну загадку, відшукувати шляхи до серця щасливої дитини, *діти виконують тест «Моя сім'я».*

Учитель:

– Перед вами умовне сердечко наших дітей. Для того щоб воно відчувало батьківську любов, ми повинні прокласти до нього особливий шлях, який складається з великої кількості стежинок.

1 стежинка «ДОТИК» (*батьки слухають аудіозапис пояснення цього слова вустами дитини*).

«Це робить і мама, і тато. Вони можуть робити це вранці, удень і навіть вночі. Коли вони це роблять, мені стає приємно, спокійно на серці. Я відчуваю, що вони безмежно мене кохають».

(Учитель кріпить картку з написом «Дотик» від хатинки до умовного серця).

Дотик – один з найважливіших проявів любові людини. У перші роки життя дитини необхідно, щоб дорослі брали її на руки, обіймали, гладили по голові, цілували, саджали на коліна.

Особливо важливий такий контакт для хлопчиків і є вирішальним в їхньому розвитку до 7-9 років. Для дівчаток, навпаки, фізичний контакт стає важливішим десь ближче до 11 років.

Вправа «Інтерв'ю»

- Діти, скажіть, хто обіймає своїх батьків дуже часто?
- Коли вам хочеться обійняти маму чи тата?
- А хто про це забуває?
- Діти, чи часто вас цілує та обіймає матуся?
- А чому вона так робить? За що?
- А кого цілують просто так?
- Кому це подобається? А кому не подобається?
- Шановні дорослі! Чи знаєте ви, скільки потрібно обіймів, щоб просто людина вижила, щоб почувалася добре?

Не менше восьми обіймів на день. Коли ми доторкаємось один до одного, між нами виникає зв'язок. Дотик дарує радість, підтверджує наше існування. Обійняти дитину – це навіть набагато більше, ніж сказати «Я тебе люблю». Мама, робіть свою дитинку щасливою, обіймайте її кілька разів на день, додаючи при цьому...

Дізнайтесь про це з наступного пояснення.

2 стежинка «СЛОВА – ЛАСКАВИНКИ» (батьки слухають пояснення слова вустами дитини).

«Вони бувають добрими, щирими, а можуть бути брудними й неприємними. Від них може розтанути лід у серці, стати приємно та вільно на душі. Я дуже люблю їх сам. А я люблю дарувати іншим».

(Учитель додає картку з написом «Слова-ласкавинки»).

Технологія «Мікрофон»

Діти, згадайте, якими ніжними словами називають вас батьки, коли задоволені вами? Але ви не завжди буваєте слухняними. Що ж говорять вам батьки, коли гніваються?

Діти мовчки підносять картки з малюнками: пеньків, дубків, козликів, телят, баранців, мавпочок, поросят, віслюків, слонів.

Я думаю, що ви, діти, не будете гніватися на своїх батьків, а намагатиметеся приносити батькам більше радощів, адже в народі говорять: «З дітьми багато клопоту, та без них – світ немилий».

А нам, дорослим, таке побажання: якщо й вирвалось грубе слово, не боячися вибачитись перед сином чи донькою. Пам'ятаймо, що постійна критика, грубі слова шкодять дитині, бо вони аж ніяк не є доказом батьківської любові. Кожного дня даруйте малечі приємні слова підтримки, заохочення, схвалення, ласки, які свідчитимуть про любов до неї.

Якщо ж ви все ж таки розгнівані, промовте вголос: «Обережно! Час зупинитись! Я дуже незадоволена, я розгнівалась, але це скоро мине!».

Спробуйте знайти причину свого гніву не в дитині, а скажімо, у поганій погоді. Нарешті, подивіться у вікно, згадайте про щось приємне, полічіть до десяти, глибоко вдихніть, і гнів пройде сам по собі.

3 стежинка «ЧАС» (батьки слухають пояснення слова вустами дитини).

«Мама і тато скаржаться постійно, що в них його бракує. А коли цього немає в моїх батьків, я сиджу самотній з моїм другом Компіком і терпляче чекаю, коли він все ж таки з'явиться в мамі, тата чи когось із моїх родичів».

(Учитель додає картку з написом «Час»).

Учитель:

Час – це ваш подарунок дітям. За даними українського інституту соціальних досліджень, 10% опитаних дітей скаржаться, що в їхніх сім'ях ніколи не обговорюються проблеми, новини, що в кожній третій родині батьки і діти не проводять разом вільний час. Тільки 16% батьків легко

розмовляють зі своїми дітьми про те, що їх хвилює. Загалом сучасні батьки «витрачають» на своїх синів і доньок протягом доби близько 17 хвилин, причому встигають зазвичай покарати й образити їх.

Напередодні нашої зустрічі діти зробили малюнки на тему «Моя родина вдома».

Картина майже однакова: мама на кухні, тато на дивані, самі діти наодинці з комп'ютером, телевізором.

В анкетах майже всі батьки скаржаться на те, що не вистачає часу на спілкування з дитиною та на ігри. Ми все відкладаємо на потім, але потім дитині буде вже не 7-8 років, а 14-16, і вона, можливо, сама уникатиме спілкування з нами. Варто цінувати кожну хвилину, проведену разом з дитиною. Проводити час разом – значить віддавати дитині свою увагу, робити її щасливою сповна.

Учитель:

Ось ми й відшукали три головних стежинки до щасливої дитинки.

– Як ви вважаєте, шановні батьки, чи доречно обрати тільки одну стежинку до серця дитини, щоб вона дійсно стала щасливою?

– А які шляхи, на вашу думку, ще є?

Вправа «Обмін думками»

Учитель:

Якщо ви хочете виховати дійсно щасливу доньку, сина, важливо пам'ятати: кожній дитині потрібен і дотик, і підтримка, і час, і, звичайно, дисципліна. Дитина має відчувати і нашу любов, і нашу твердість.

«Любов довго терпить, любов милосердствує, вона не заздрить, не величається, не надимається, не шукає свого, не рветься до гніву, не тримає зла, усьому вірить, усе терпить».

Ці мудрі слова з Нового Заповіту є основою всіх відносин, пов'язаних з любов'ю батьків і дітей. Таємницю, яка складає суть любові й щастя малюка, розкрити просто: це, безумовно, повинна бути любов.

Є істини, які треба знати всім батькам. Ми їх так і назвемо «Поради батькам».

(Діти з екрана телевізора радять мамам і татам).

**Даруйте мені свою любов та увагу.*

**Частіше розмовляйте зі мною. Пам'ятайте, що телевізор, магнітофон, комп'ютер не замінять мені вас.*

**Будьте добрими, але справедливими.*

**Ніколи не вважайте, що вибачитись переді мною – нижче вашої гідності.*

**Ваше чесне вибачення й визнання своїх помилок викликає в мене стосовно вас дивні теплі почуття.*

**Незважаючи ні на що, зберігайте позитивне уявлення про мене.*

**Оцінюйте мій учинок, а не мене як особистість.*

**Пам'ятайте, що у вас є найбільше диво у світі. Це диво...*

Я ВАША ДИТИНА!

Фея:

– Діти, у мене в руках чарівна паличка. Яке б одне бажання для своєї родини ви б виконали за її допомогою?

Паличка передається по черзі. Діти висловлюють побажання.

Учитель:

– Шановні батьки! Незабаром наступить пора сподівань – чарівниця весна. Прокинеться від сну природа, а з нею наші мрії, надії, сподівання. Якби у вас була можливість перетворитися на чарівницю, якою найкращою рисою вдачі ви б наділили свою дитину?

На квіточках батьки пишуть свої думки, називають і прикріплюють до гілочки. На дні вази – чарівні монетки-цукерки, які уявно здійснюють мрії.

IV. Підсумок зборів.

Учитель:

Я сподіваюсь, що сьогоднішня зустріч допомогла знайти відгадку до важливої родинної виховної загадки, зблизила дорослих і дітей та виправила ваші сподівання.

Хочу вручити вам пам'ятки, які допоможуть виховувати дітей тільки на радість.

Шановні батьки! На початку зустрічі ми звертали свою увагу на символ щасливої родини – цього симпатичного птаха з немовлям у дзьобчику. Кілька років тому назад саме лелека подарував вам щасливий конвертик із синочком або донечкою. Подарував на щастя, на добро... Цей сюрприз, певне, запам'ятався на все життя. А на згадку про цю зустріч лелека знову приготував сюрприз... Символічний... І такий смачний...

(Звучить музика. Учитель пригощає батьків випеченими з тіста лялечками).

Відгуки батьків про батьківські збори.

Збір відгуків у скриньку дружніх побажань.

ФІЛІЖАНКА КАВИ

(ЗБОРИ – ЗУСТРІЧ В ІНТЕРАКТИВНОМУ КАФЕ)

Матвієвська А. Л., Некрущець А. Л.,

учителі початкових класів

*середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 18
міста Северодонецька Луганської області*

Мета: знайомство батьків один з одним та з учителем; ознайомлення батьків з навчальними вимогами; обговорення проблеми адаптації дітей до шкільного навчання; об'єднання батьків у дружний колектив, налагодження відносин між ними.

Матеріали та обладнання: чашка для кави, зерна кави, друковані шматочки цукру –поради, правила-піктограми, малюнки.

Хід заняття

І. Організаційний момент.

1. Вітання.

Доброго дня! Нас звуть Анна Леонідівна та Анастасія Леонідівна.

Шановні гості, запрошуємо вас випити філіжанку кави. Перед тим як ми будемо пити каву, хочемо вам запропонувати покласти в цю чашечку та передати іншому по колу свою посмішку й гарний настрій.

2. Вправа «Посмішка».

(Батьки сидять у колі).

Подаруймо один одному усмішку, адже ніщо не коштує так дешево й не ціниться так дорого.

3. Вступне слово.

Якщо ви сьогодні тут, значить вас цікавлять питання навчання та виховання, є цікаві ідеї, і, ми впевнені, ви готові поділитись своїм батьківським досвідом.

Прийшовши сьогодні на цю зустріч, ви не просто переступили поріг класу, у якому навчається ваш син чи донька, а стали членом сімейного клубу «Школярник», назва якого символічна, адже не тільки ваша дитина пішла в 1-й клас, а й ви вдруге стали «школярами». І разом зі своїми дітьми поступово, крок за кроком, підніматиметеся сходинками до позначки «12-й клас». Ви ще раз перечитаете «Буквар», згадаєте дитячі лічилки, віршики тощо. Чим не школярі?!

Запропонуйте правила наших зборів та візьмемо їх до уваги.

4. Правила.

- ✓ Приходити вчасно.
- ✓ Говорити по черзі.
- ✓ «Мобільна тиша».
- ✓ Поважати думку інших.

- ✓ Бути активним.
- ✓ Зберігати таємниці.

Тож познайомсь.

Відомо, що з порожньої філіжанки кави не поп'єш. Пропонуємо наповнити її кавою, а зернятками кави будуть ваші розповіді про вас та вашу дитину.

II. Основна частина.

1. Вправа «Я та моя дитина».

Інструкція. Учасників просять передати по колу зернятка кави та назвати:

- ✓ Свое ім'я;
- ✓ Ім'я своєї дитини;
- ✓ Чому я люблю свою дитину?

2. Бесіда.

Ми з вами познайомились. Зараз трішечки розкажемо про правила яких ми дотримуємось у роботі з дітьми.

1. Дитина має ціль у своєму житті (відповідно до здібностей, нахилів, симпатій), треба йти до неї.

2. Учитись заради оцінки, похвальної грамоти – одне, а вчитись заради того, щоб стати банкіром, ученим, архітектором, художником тощо – інше.

3. Займатись спортом, щоб похизуватись м'язами, заробити гроші – одне, займатись спортом, щоб бути здоровим, легко йти по життю, захистити себе в непередбачених зустрічах – інше.

4. Дитину не можна силоміць змушувати вчитися, потрібно ненав'язливо зацікавлювати. Ш. О. Амонашвілі називає такий підхід «вільна неволя».

5. Дитині потрібно давати можливість самій знаходити відповіді на запитання, не підганяючи її з відповіддю. А самим захоплюватись цікавими дитячими ідеями, нестандартними рішеннями, успіхами.

6. Учити креативності (бачити, ставити задачі, прагнути вийти за межі вузької поставленої умови) та самостійності.

7. Дитину потрібно підтримувати, піднімати, хвалити за вагомі успіхи, не розвиваючи при цьому зіркову хворобу.

8. Дорослим потрібно постійно цікавитись дитячими справами.

9. Що нового дізнався в школі? Які цікаві справи з друзями плануєте?

10. Постійно розвивати психічні процеси (пам'ять, мислення, увагу, уяву) ігровими методами.

11. Самим займатись самоосвітою. Приклад батьків, учителя має на дитину набагато більший вплив, ніж дуже гарні слова чи вичитування моралі.

3. Основні питання зборів.

- ✓ Заповнення батьками анкет.
- ✓ Лекція на тему «Адаптація першокласників до школи».

✓ Ознайомлення з Державним стандартом початкової освіти, особливостями НУШ.

✓ Інші питання.

Ми підготували чашку, каву, налили в неї водички своїми обговорюваннями основних питань зборів, але кава гірка. Зараз вам розповімо чому.

4. Поради.

Ми даємо вам поради щодо виховання дітей – це й буде цукром для нашої кави.

Під час спілкування з дітьми не слід уживати такі висловлювання, наприклад:

- ✓ Я тисячу разів казав тобі, що...
- ✓ Скільки разів треба повторювати...
- ✓ Про що ти тільки думаєш...
- ✓ Невже тобі важко запам'ятати, що...
- ✓ Ти стаєш...
- ✓ Ти такий же, як...
- ✓ Відчепись, ніколи мені...
- ✓ Чому Олена (Настя, Ліля й т. д.) така, а ти – ні...

Під час спілкування з дітьми бажане вживання таких висловлювань:

- ✓ Ти в мене найрозумніший(а) (красивий(а) тощо).
- ✓ Як добре, що в мене є ти.
- ✓ Ти в мене молодець.
- ✓ Я тебе дуже люблю.
- ✓ Як ти добре це зробив(ла), навчи й мене.
- ✓ Дякую тобі, я тобі дуже вдячна.
- ✓ Якби не ти, я б ніколи із цим не впорався.

9. Рекомендації батькам:

✓ Безумовно приймайте свою дитину.
 ✓ Активно слухайте її переживання, думки.
 ✓ Якнайчастіше спілкуйтесь із нею, займайтесь читайте, грайте, пишть один одному листи та записки.

- ✓ Не втручайтесь у її заняття, що їй під силу.
- ✓ Допомагайте, коли просить.
- ✓ Підтримуйте та відзначайте її успіхи.
- ✓ Розповідайте про свої проблеми, діліться своїми почуттями.
- ✓ Вирішуйте конфлікти мирно.
- ✓ Використовуйте в спілкуванні фрази, що викликають позитивні емоції.

✓ Обіймайте та цілуйте один одного не менше чотирьох разів на день.
 Наша кава додала вам бадьорості, пропонуємо трішечки порухатись.

5. Вправа «Український дощ».

Інструкція.

Учасники стають у коло. Друзі, якщо будемо уважними, ми почуємо його. Для цього ви повинні повторювати рухи свого сусіда праворуч. Подивіться на нього.

- ✓ Дує сильний вітер (терти долоні).
- ✓ Рідкі краплі падають на землю (клацати пальцями).
- ✓ Починається злива (плескати по ногах).
- ✓ Злива, град (тупотіти ногами).
- ✓ Злива почала вщухати (плескати по ногах).
- ✓ Рідкі краплі падають на землю (клацати пальцями).
- ✓ Вітер ущухає (терти долоні).
- ✓ Сонце (руки до гори).

III. Рефлексія.

З вами так гарно й сонячно, кава була незвичайною. Візьміться, будь ласка, за руки, *передайте один одному позитивний заряд енергії та гарні емоції.*

Дякуємо, до побачення!

ЛЕСЯ УКРАЇНКА «З ГІР НА ДОЛИНУ...», «БАРВІНОЧКУ МІЙ ХРЕЩАТИЙ».

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ. РОСЛИННИЙ ОРНАМЕНТ У КОЛІ (ІНТЕГРОВАНІЙ ПАРТНЕРСЬКИЙ УРОК)

Чередниченко В. О.,

учитель початкових класів

Рубіжанської спеціалізованої школи I-III ступенів №2

Рубіжанської міської ради Луганської області

Мета: ознайомити учнів з біографічними даними Лесі Українки, читати виразно й свідомо читати, аналізувати прочитане, збагачувати словниковий запас та кругозір; розвивати творчі задатки вихованців, узагальнювати комунікативну та природничу компетентність; виховувати любов до природи й дбайливе ставлення до неї; закласти основи цілісного уявлення про природу, розуміння закономірностей навколишнього світу, залучити батьків до навчально-виховного процесу шляхом активної співпраці з дітьми на уроці.

Тип уроку: інтегрований (інтегруються предмети: літературне читання, природознавство, трудове навчання).

Обладнання: мультимедійна презентація, інструкція, роздатковий матеріал, камінці для самооцінювання.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Учитель:

- Сьогодні ми з вами здійснимо заочну подорож у гори.
- Цікаво подорожувати одному?
- Ні.
- Кого б ви взяли із собою в подорож?
- Друзів.
- Наших батьків.
- Утворимо команду для подорожі.

Вправа «Я хочу подорожувати з тобою, тому що ти...»

Під час виконання вправи учні обирають однокласника/цю, батьків для подорожі, наводячи аргументи: «Я обираю тебе, тому що ти надійний, винахідливий тощо». Батьки і діти стають у коло, узявшись за руки.

Учитель:

Команда зібрана. У путь. (*Усі сідають за парту*).

II. Повідомлення теми уроку.

(*Звук бурхливої гірської річки*).

- Як ви гадаєте, що це за звуки?
- Звуки бурхливої річки.
- Так. На уроці ми поговоримо про воду, яка тече «З гір на долину...».
- Що ви можете сказати про воду, яка тече з гір?

Відповіді учнів: бурхлива, чиста, сильна, стрімка, негломовна...

Саме про таку воду й написала свій твір Леся Українка.

III. Сприйняття й усвідомлення нового матеріалу.

1. Бесіда «Що ви знаєте про відому українську письменницю?».

Відповіді учнів.

Учитель:

Леся Українка – така ж сильна й вольова особистість, як і гірська вода, про яку вона писала. Лесине життя протекло так само стрімко, як гірський потік. Справжнє ім'я Лесі Українки – Лариса Петрівна Косач. Народилась вона на Волині, у заможній родині Олени Пчілки (письменниці) та Петра Косача (юриста). Із шести дітей, що були в родині Косачів, Леся найбільше була схожа на батька: добра, терпляча, стримана, вольова.

Інформація від батьків:

У 4 роки Леся Українка навчилась читати, у 9 років написала свій перший вірш, любила музику, уміла вишивати, знала 10 іноземних мов. Лесина мати дуже любила подорожувати Україною, завжди брала із собою дітей. Так Леся й увібрала в себе красу українську та з любов'ю передала нам у своїх творах. Послухайте, будь ласка.

2. Знайомство з твором «З гір на долину...» за технологією «Помітки».

1) Читання тексту вчителем (діти слідкують й олівцем відмічають невідомі слова).

2) Словникова робота (зі «Словникових скриньок», що стоять на партах, діти дістають тлумачення слів, зачитують їх і розглядають фото на слайдах).

Гребля – гідротехнічна споруда, що перегороджує русло річки для створення водосховища (синонім-дамба).

Гатка – настил, для проїзду чи переходу через водойму (синонім-кладка).

Запруда – природна перешкода в руслі річки або штучна споруда.

3) Читання тексту напівголосно. Бесіда за прочитаним.

– Яку пору року описала Леся Українка у своєму вірші?

– Яка вода тече з гір навесні?

– Чому автор порівнює весняну воду з волею?

– З яким настроєм та інтонацією треба читати вірш? Чому?

4) Читання вірша з імітацією зухвалого та бешкетливого настрою.

5) Створення у вірші критичної ситуації.

Вправа «Чарівні окуляри»

Інструкція. Діти одягають паперові окуляри й змінюють інтонацію під час читання за вказівкою вчителя.

За допомогою інтонації перетворіть бурхливу, невгамовну гірську річку на спокійну, таку, яка оминає перешкоди та тихо тече на долину.

Самооцінка. Річку приборкали. Чи задоволені ви результатом своєї роботи на цьому проміжку подорожі? Відкладіть камінець праворуч, якщо задоволені своєю роботою.

7) Робота над змістом вірша «Барвіночку мій хрещатий...».

Учитель:

Вода тепер спокійно стікає схилами гір на долину, напуває землю, яка вкривається рослинним розмаїттям.

І саме біля річок любить примоститись ось ця фіолетова квіточка.

Леся Українка не залишила без уваги цю квітку, тому що, подорожуючи з неньою, часто плела вінки та вплітала барвінок. А описала вона його так.

а) Читання вірша вчителем. Відповідь на питання «Чому названо барвінок хрещатим?».

б) Вибіркове читання (учні відмічають олівцем слова, які характеризують барвінок).

Бесіда:

– Як ми називаємо рослинний світ з погляду медицини?

– Аптекою.

– Барвінок теж відноситься до лікарських рослин.

IV. Формування природничих компетентностей.

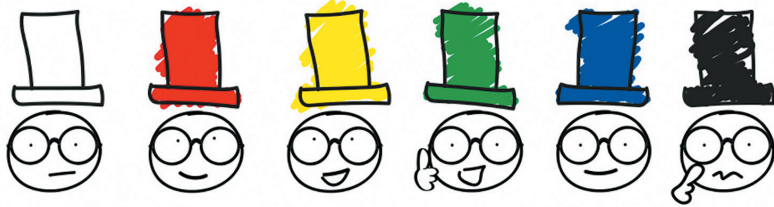
Ми розглянули барвінок з художнього погляду, а тепер подивимось на користь цієї квітки з боку медицини. Сьогодні в нас присутня мама

(П.І.Б.). Вона працює в аптеці та знає багато цікавого про цю рослину. Послухаємо про лікарські властивості барвінка. (*Діти слухають*).

Учитель:

Діти, підсумуймо те, що дізнались про барвінок.

Права «Шість капелюхів мислення» (рисуюнок 1).

Рисуюнок 1

Діти одягають капелюшки й згуртовуються за кольором. На місці кожної групи лежить завдання.

Білі капелюхи (дають інформацію про барвінок як лікарську рослину).

Червоні капелюхи (висловлюють емоції, почуття).

Жовті капелюхи (позитив, користь рослини).

Чорні капелюхи (проблема, чим небезпечний барвінок).

Зелені капелюхи (творчість, де вживають цю рослину).

Синій капелюх (підсумок) одягають батьки й підсумовують відповіді дітей, а вчитель складає інтелект-карту.

Самооцінка. Хто вважає, що збагатив знання про барвінок і впевнений, що буде правильно використовувати його в житті, може відкласти праворуч іще камінець.

V. Практична робота. Виготовлення композиції «Віночок з барвінку» спільно з батьками.

Подорож була активною, тому тепер пропоную зробити зупинку в долині та сплести вінок, обов'язково додавши до нього барвінок, який ми з вами виготовимо.

1. Ознайомлення з інструкцією, яка перед вами на слайді.

- Згорніть смужку паперу 4 рази.
- Обведіть олівцем шаблон пелюстки.
- Виріжте.
- Приклейте пелюстки до серцевини.
- Готову квітку «вплетіть» у вінок.
- Дотримуйтесь правил безпеки.

На дошці заготовка вінка з іншими квітами. Діти виготовляють квітку та за допомогою клею прикрашають віночок.

Підсумок: лікарська рослина стала елементом орнаменту в колі.

Самооцінка.

- Хто вплив барвінок у вінок, може відкласти ще один камінець.
- У кого три камінці, піднесіть руку, проаналізуйте свою роботу.
- У кого два камінці? Що треба зробити, щоб їх було три?

Подорож закінчується.

VI. Рефлексія.**Вправа «Незакінчене речення».**

Інструкція. Діти по черзі висловлюються, продовжуючи речення.

- Я в цій подорожі відкрив для себе...
- Для мене ця подорож була цікавою...
- Після подорожі я відразу захочу...
- Мені б більше хотілось дізнатись про...
- Разом з батьками...
- У наших дітей найкраще вдалось...
- А в учителя найкраще вдалось...

Учитель:

Дякую, діти та шановні батьки, за цікавий, творчий урок.

РОЗДІЛ ІІІ. КРОКИ ДО СПІВПРАЦІ З БАТЬКАМИ МАЙБУТНІХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

ШКОЛА ПЕРШОКЛАСНИХ БАТЬКІВ (ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ ДЛЯ БАТЬКІВ МАЙБУТНІХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ)

Колб О. О.,
заступник директора з навчально-виховної роботи
комунального закладу
«Навчально-виховний комплекс школа І-ІІ ступенів – ліцей «Гарант»
Лисичанської міської ради Луганської області»

«Школа першокласних батьків» – освітній проект для батьків майбутніх першокласників, які люблять своїх дітей і хочуть бачити їх щасливими.

Ідея створення «Школи» виникла не випадково. Творча група вчителів, яка організувала роботу «Школи першокласника», що спрямована на психологічну адаптацію дітей до школи, замислилась над тим, що так само, як і майбутніх першокласників, майбутніх батьків теж необхідно підготувати до нового періоду життя їхньої дитини, навчити батьків бути справжніми помічниками дитині, повноцінними партнерами школи, щоб разом з дитиною подолати труднощі адаптаційного періоду (рисунк 1).

Рисунок 1

Термін проведення: навчання в «Школі першокласних батьків» складається з 9 тренінгових занять, що проходять один раз на тиждень протягом 1,5 години. Заняття в Школі починаються з лютого й тривають до травня поточного навчального року.

Мета занять: через проведення психолого-педагогічних тренінгів залучити батьків першокласників до активної співпраці родини та школи, ознайомити із психологічними особливостями дітей шестирічного віку, структурою й основними етапами освітнього процесу в першому класі, створити умови для оптимальної психологічної адаптації дитини до школи.

Форма проведення: групова.

Обладнання: мультимедійне обладнання, фліпчарт, стікери, маркери, біндери, ватмани, фарби, пластилін, кольоровий папір, різнокольорові нитки, білий папір формату А-4.

Форма занять: кожне заняття складається з теоретичної частини (у супроводі мультимедійної презентації), практичної частини (з елементами тренінгу) та рефлексії.

Особливості проведення занять: заняття в «Школі першокласних батьків» проходять у суботу щотижня, у той самий час, коли й відбуваються заняття в «Школі першокласника», тобто діти навчаються одночасно з батьками. Тренери та вчителі майбутніх першокласників планують навчальний день так, щоб заняття відбувалися автономно й незалежно одне від одного, та на певному етапі батьки й діти зустрічаються та беруть участь у спільній вправі чи спільній рефлексії.

Тренери: практичний психолог, заступник директора, директор.

Тематичний план занять:

№ з/п	Тема заняття	Тривалість заняття (год)
1	«Батьки + школа = партнери»	1,5
2	«Особливості дітей шестирічного віку. Труднощі адаптації»	1,5
3	«Стилі сімейного виховання»	1,5
4	«Гендерне виховання. Особливості виховання дівчат»	1,5
5	«Гендерне виховання. Особливості виховання хлопчиків»	1,5
6	«Формування самооцінки – важливого складника становлення особистості»	1,5
7	«Діти XXI століття. Психолого-педагогічні особливості «нових» дітей, їхнього навчання й виховання»	1,5
8	«Основи медіаосвіти для успішних батьків і щасливих дітей»	1,5
9	Заключне заняття «Моя дитина йде до школи». Вручення сертифікатів «Про успішне завершення «Школи першокласних батьків»	1,5

Заняття № 1

Тема: «Батьки + школа = партнери».

Мета: познайомитись із батьками майбутніх першокласників, ознайомити їх з особливостями й вимогами, що пред'являються школі, учителям та першокласникам в умовах переходу до НУШ, з метою, основними завданнями, програмою та структурою «Школи першокласних батьків».

Обладнання: мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери, вхідні анкети; журнали, ватмани для виготовлення колажів.

Хід заняття

1. Знайомство. Вітальне слово тренерів, відкриття «Школи першокласних батьків».

Тренер пропонує батькам декілька вправ:

Вправа «Хто зі мною»: (приклад: «Підведіться ті... Піднесіть руку ті... «хто прийшов до нас з гарним настроєм», «хто привів до школи доньку», «хто привів до школи сина», «хто зранку п'є каву» й т. ін.).

Вправа «Коло друзів»: (приклад: «Об'єднайтеся в коло... усі мами, ... дідуся й бабусі... ті, хто сам був учнем чи ученицею цієї школи, ...ті, хто привели дітей до школи вдруге... і т. ін.»).

Заповнення вхідних анкет.**Визначення правил роботи.**

Тренери разом з батьками формулюють правила роботи Школи (бути пунктуальними, активними, толерантно ставитись один до одного, «правило Оленя», «правило вільної ноги», «правило піднятої руки» тощо). На фліпчарті за допомогою маркерів фіксують усі запропоновані правила, батьки їх обговорюють, приймають. За необхідності можна звертатись у процесі роботи до прийнятих правил, коригувати та додавати нові. Головне, щоб під час кожного заняття вони були на видному місці.

2. Теоретичний блок: «Батьки + школа = партнери».

Робота «Творчої майстерні»: *тренери пропонують «учням школи» об'єднатись у творчі групи та створити колажі «Школа щастя для моєї дитини» (робота груп, репрезентація роботи груп).*

3. Рефлексія.**Вправа «Павутиння»**

По черзі батьки передають один одному клубок ниток, утворюючи павутиння, при цьому кожен учасник має одним словом висловити свою думку, передати емоції чи почуття, страхи чи побоювання після першого заняття в Школі.

Тренери підсумовують почуте й звертають увагу на павутиння, що утворилось, як на спільну мету батьків і школи, а також на спільні побоювання, радощі чи емоції на шляху зростання дитини, що віднині будуть вони долати всі разом.

4. Домашнє завдання: запропонувати дітям намалювати «Школу щастя», обговорити намальоване, та під час розмови з дитиною, записати основні тези про те, що має бути в школі, якою вона має бути, бо кожен малюнок через тиждень стане частиною спільної виставки-експозиції «Школа щастя», а тлумачення намальованого зможе пояснити всім відвідувачам виставки про те, «що хотів сказати художник».

РЕКЛАМНА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ТА ВІДКРИТТЯ РОБОТИ «ШКОЛИ ПЕРШОКЛАСНИХ БАТЬКІВ»:

«Школа першокласних батьків» – це унікальна можливість дати відповіді на запитання:

- ✓ Як допомогти своїй дитині стати успішною в ролі учня?
- ✓ Про що хвилюється людина у віці шести років?
- ✓ Як не перекласти власні страхи про школу на плечі своєї дитини?
- ✓ Який я маю стиль виховання і як опанувати мистецтво бути батьками?
- ✓ Що зробити, щоб моя дитина знайшла друзів у школі?
- ✓ Як зрозуміти свої помилки у вихованні й позбутися їх?
- ✓ Як розвинути творчі здібності та розпізнати обдарованість моєї дитини?
- ✓ Чим відрізняється виховання хлопчиків і дівчаток?

«Школа першокласних батьків» – це просто унікальна можливість:

- ✓ навчитися краще розуміти свою дитину;
- ✓ розібратися в особливостях розвитку шестирічного малюка;
- ✓ здобути навички активного слухання та партнерства;
- ✓ зрозуміти та оцінити свої можливості й здобути нові знання успішного виховання;
- ✓ зустрітися, потоваришувати та стати однією командою з іншими батьками майбутнього першого класу;
- ✓ познайомитись зі школою, адміністрацією та першим учителем своєї дитини.

Школа першокласних батьків – це навчання для небайдужих, люблячих мам і татусів!

ПЕРШИЙ РАЗ У ПЕРШИЙ КЛАС НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (ТРЕНІНГ ДЛЯ БАТЬКІВ МАЙБУТНІХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ)

*Крута Н. О.,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Рубіжанської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 9
Рубіжанської міської ради Луганської області*

Мета: ознайомити батьків майбутніх першокласників з особливостями організації навчання в Новій українській школі; згуртувати батьківський колектив; залучити до активної співпраці, формувати партнерські стосунки.

Хід зборів

1. Привітання.

«Сім'я та школа – це берег та море. На березі дитина робить свої перші кроки, отримує перші уроки життя, а потім перед нею відкривається море знань, а курс у цьому морі прокладає школа».

2. Знайомство.

Учитель:

Перш ніж розпочати нашу роботу познайоммося ближче.

Вправа «Автопортрет»

Інструкція.

- ✓ Візьміть аркуш паперу та покладіть його собі на голову.
- ✓ Візьміть маркер. Намалуйте на аркуші овал.
- ✓ Домалюйте очі, потім ніс та ротик.
- ✓ Не забудьте про вушка.
- ✓ Домалюйте зачіску.
- ✓ Погляньте на ваш витвір.
- ✓ Підпишіть свій портрет так, як ви хотіли б, щоб до вас звертались під час нашої роботи.
- ✓ Покажіть цей портрет усім присутнім та продовжіть речення «Вид сьогоднішньої зустрічі я чекаю...» (*по черзі*).

3. Мозковий штурм «Правила роботи в групі».

Щоб наша робота була ефективною й результативною, ми мусимо прийняти правила. Правила вкрай необхідні для створення такої обстановки, щоб кожен учасник:

- ✓ міг відверто висловлюватись і виражати свої почуття й погляди;
- ✓ не боявся стати об'єктом глузувань та критики;
- ✓ був упевнений у тому, що все особисте, що обговорюється на занятті, не вийде за межі групи;
- ✓ одержував інформацію сам і не заважав отримувати її іншим учасникам.

Правила ми з вами будемо не записувати, а малювати. Які правила запропонували б ви?

- ✓ Бути позитивними.
- ✓ Говорити по черзі.
- ✓ Бути активними.
- ✓ Слухати й чути кожного.
- ✓ Толерантно ставитись один до одного.
- ✓ Бути пунктуальними.
- ✓ Діяти за принципом «тут і зараз».

4. Вправа «Привітаємося»

Учитель пропонує батькам доторкнутись різними частинами тіла, у такий спосіб привітатися.

5. Групове заняття «Чарівна скринька»

Протягом 30 секунд кожна група на аркуші пише, яким повинен бути ... та після завершення часу передає аркуш іншій групі. Вправа триває, доки кожна група не отримає аркуш, з якого починала роботу.

Словосполучення для груп:

Сучасний учень Сучасний учитель Сучасна школа

Сучасне навчальне середовище Сучасні батьки

Обговорення отриманих відповідей.

6. Вправа «Лялька Бінго»

Інструкція. Батькам треба зробити з кольорового паперу способом надриву силует дитини, на кожній частині тіла записати характеристику своєї дитини:

- ✓ на голові – ім'я дитини;
- ✓ на тулубі – риси характеру дитини;
- ✓ на руках – як пройшли пологи, яка дитина за рахунком;
- ✓ на ногах – звички, уподобання (*рисунк1*).

Рисунок 1 «Лялька Бінго»

7. Сучасний учитель – «Моє життя в коробці».

Учителька дістає з картонної коробки речі, які пов'язані з її життям, і розповідає про себе.

Наприклад, диплом – де навчалась, квиток – де мандрувала тощо.

8. Бесіда «Сучасна школа – Нова українська школа».

(Перегляд відеоролика «Нова українська школа»).

Учитель:

Роботодавці визначили ТОП-10 необхідних навичок у 2020 році. Це:

1. Комплексне вирішення проблем.

Це означає, що людина здатна бачити суть проблем і розбиратись із причиною, а не з наслідком. Припустімо, приходять дама до лікаря й каже: «Хочу схуднути». Лікар почухав голову та говорить: «Ну перестаньте їсти солодке». А там насправді проблема зовсім не в солодкому, а в ендокринній системі, режимі дня, психологічні проблеми в сім'ї тощо. Загалом цілий комплекс.

2. Критичне мислення.

Це такий спосіб мислення, за якого людина ставить під сумнів інформацію, що надходить, і навіть власні переконання. Це дуже корисна навичка, тому що питання «А може, усе працює зовсім не так, як ми припускаємо?» допомагає розвитку.

3. Креативність.

Творчий початок – це здатність бачити те, чого ще немає. Коли Мікеланджело запитали, як він створив статую Давида, скульптор відповів: «Я побачив ангела в шматку мармуру, і мені захотілось звільнити його».

4. Уміння керувати людьми.

5. Взаємодія з оточенням.

6. Емоційний інтелект.

Під емоційним інтелектом розуміється здатність розуміти емоції, наміри й мотивацію інших людей і власні, а також уміння управляти своїми емоціями та емоціями інших людей.

7. Формування власної думки й уміння ухвалювати рішення.

8. Уміння вести переговори.

9. Когнітивна гнучкість.

Когнітивна гнучкість – це здатність розуму швидко перемикається із однієї думки на іншу, а також обмірковувати кілька речей одночасно.

10. Клієнтоорієнтованість.

✓ На вашу думку, чи готує сучасна школа дітей до подальшого життя?

✓ Чи формуємо ми в них всі ці навички?

Так. Тому основна мета реформи – перейти від школи знань, здебільшого теоретичних, до школи компетентностей XXI століття. Компетентна школа має дати дитині не лише знання, а й сучасні вміння та навички. Виклики часу зумовили розроблення Концептуальних засад реформування середньої освіти – документа, який проголошує збереження цінностей

дитинства, необхідність гуманізації навчання, особистісного підходу, розвитку здібностей учнів, створення навчально-предметного середовища, що в сукупності забезпечують психологічний комфорт і сприяють вияву творчості дітей. Потрібна докорінна реформа, що зупинить негативні тенденції, перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку й конкурентоспроможності України (рисунок 2).

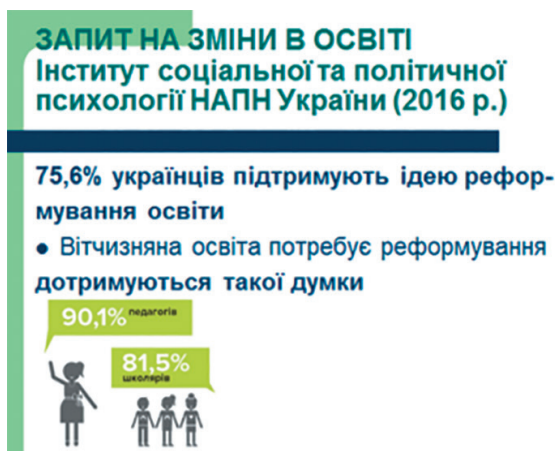

Рисунок 2

Провідною метою кожної освітньої реформи, зокрема й нинішньої, є підвищення якості освіти.

– Які чинники, на вашу думку, забезпечують якість початкової ланки загальної середньої освіти?

– Що треба змінити або вдосконалити?

(Відповіді батьків).

Ось найвпливовіші чинники, що забезпечують якість початкової ланки, які враховані в Концепції «Нова українська школа»:

✓ повне й своєчасне охоплення навчанням усіх дітей молодшого шкільного віку;

✓ різнобічне використання досягнень дошкільного періоду;

✓ осучаснення та оздоровлення освітнього середовища;

✓ упровадження методик особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання, виховання й розвитку молодших учнів;

✓ технологічність методик навчання;

✓ моніторинговий супровід освітнього процесу.

У Концепції наголошено на суб'єктності вчіння, необхідності оволодіння учнями способами навчальної діяльності, досвіді взаємодії

з іншими людьми. Мета загальної середньої освіти визначена в Законі України «Про освіту».

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей та необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

– На які головні компоненти Концепції мають орієнтуватись учителі початкової школи?

1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.
2. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.
3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
4. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

У своєму зверненні до вчителів початкових класів Лілія Гриневич зазначила: *«Майже всі діти здобувають шкільну освіту. Саме з їхньої успішності, життєвого вибору цінностей твориться майбутнє нашої країни, адекватна підготовка педагогічних кадрів тощо».*

5. Огляд літератури, нормативних документів:
 - ✓ Концепція Нової української школи;
 - ✓ Проект «Нова українська школа: Основи стандарту освіти»;
 - ✓ Проект Державного стандарту загальної початкової освіти;
 - ✓ **Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-19;**
 - ✓ Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (*СХВАЛЕНО розпорядженням КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р*).

6. Сучасне освітнє середовище – перегляд презентації, вирішення питань облаштування класної кімнати.

7. Рефлексія/підсумки.

Вправа «Все в наших руках»

Інструкція. Батькам потрібно на аркуші паперу обвести свою ліву руку. Кожен палець – це певна позиція, з приводу якої необхідно висловити свою думку.

Великий – для мене було важливим і цікавим...

Вказівний – із цього питання я отримав конкретну рекомендацію...

Середній – мені було важко (мені не сподобалось)...

Безіменний – моя оцінка психологічної атмосфери...
 Мізинець – для мене було недостатньо... (рисунок 3).

Рисунок 3. Вправа «Все в наших руках»

НАВЧАЄМОСЬ ПО-НОВОМУ

(ЗАНЯТТЯ-ТРЕНІНГ ДЛЯ БАТЬКІВ МАЙБУТНІХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ)

*Кобиланська В. І., Майборода Ю. А., Тарабанова Ю. Ю.,
 учителі початкових класів
 Новодеркульського закладу загальної середньої освіти
 імені А. В. Пастухова*

Мета: ознайомити батьків з особливостями навчання в Новій українській школі; підвищити компетентність у питаннях дитячо-батьківських стосунків; залучати до організації освітнього процесу; згуртувати батьківський колектив.

Хід заняття

1. Вправа на знайомство «Вітаю вас!».

Учитель пропонує підводитись тим людям, які вважають, що це стоєть їх:

Підведіться ті, хто має:

- ✓ чорне волосся;

- ✓ гарну посмішку;
- ✓ доньку;
- ✓ сина;
- ✓ уважає себе гарною матір'ю.

Підведіться ті, хто прийшов сьогодні на нашу зустріч із гарним настроєм; хоче отримати безліч позитивних вражень і корисних порад.

Привітайте одне одного оплесками.

2. Вправа «Розвідники».

Інструкція.

Поверніться направо. Утворіть пару із сусідом. За хвилину дізнайтесь, що у вас із цією людиною є спільного (наприклад: колір очей, склад сім'ї, робота, захоплення тощо).

Потім утворіть пару із сусідом з іншого боку. Попробуйте знайти й з ним щось спільне.

Висновок:

Як бачите, з будь-якою людиною можна знайти щось спільне. Саме це допомагає людям спілкуватись. «Шукайте й знайдете», – говорили раніше. Це полегшує життя людей у колективі, дає змогу домовитись про щось і якщо не потоваришувати, то принаймні спілкуватись без неприязні.

3. Вправа з резинкою.

Інструкція.

Зараз кожен з вас візьме в руки резинку й одягне її на руку так, як я покажу.

Ваше завдання – без допомоги інших частин свого тіла та предметів зняти резинку з руки якомога швидше.

Батьки намагаються зробити це, але все не так просто. Через деякий час учитель пропонує свій спосіб розв'язання проблеми. Підходить до когось із батьків і каже: «Допоможіть мені, будь ласка». Так отримуємо результат значно швидше.

Висновок:

У житті не варто завжди розраховувати тільки на себе. Інколи допомога близьких людей просто необхідна.

4. Інтелектуальна розминка.

Учитель:

Нібито тільки вчора вчився малюк ходити, а сьогодні він однією ногою стоїть на шкільному порозі. Школа... Звичайне життя різко змінюється. На уроці вже не можна робити того, що хочеться, а лише те, що потрібне.

Чи готові ви бути батьками першокласника? Цей тест – інтелектуальна розминка для вас, шановні батьки! Перед вами – 10 запитань. Ваше завдання – закреслити номери тих запитань, на які ви даєте позитивну відповідь.

Тест

1. Мені здається, що моя дитина вчитиметься гірше за інших.
2. Я вважаю, що моя дитина часто кривдитиме інших дітей.
3. На мою думку, чотири уроки – непосильне навантаження для маленької дитини.
4. Важко бути впевненим у тому, що вчителі молодших класів добре розуміють дітей.
5. Важко уявити, що першокласник може швидко навчитися писати, лічити й читати.
6. Моя дитина губиться, коли до неї звертається незнайома доросла дитина.
7. Початкова школа, на мою думку, неспроможна чого-небудь навчити дитину.
8. Я турбуюся, що однокласники дражнитимуть мою дитину.
9. Мій малюк, по-моєму, значно слабший за своїх однолітків.
10. Уважаю, що вчителька не має можливості оцінювати успіхи кожної дитини.

Учитель:

Скільки у вас закреслених цифр?

а) Якщо кількість закреслених відповідей 4 або менше, то у вас є всі підстави оптимістично зустріти перше вересня, ви готові бути батьками першокласника.

б) Якщо кількість закреслених цифр 5-8, то вам бажано краще підготуватись до можливих труднощів.

в) Якщо кількість закреслених цифр 8-10, то подумайте над своїми відповідями ще раз, можливо, вам варто порадитись із психологом. Для цього ще маєте час.

5. Гра «Серветка».

Учитель.

Ми часто чуємо, що в дитинстві дитина «готується» до дитячого садка, пізніше – до школи, згодом – до закладу вищої освіти, потім – до праці. А коли вона живе? Навчання в садку, школі, закладів вищої освіти – це і є життя, до нього необхідно ставитися серйозно, з урахуванням потреб, віку дитини й можливостей, а не сприймати це як «підготовку» до чогось.

З першокласниками завжди виникає чимало проблем. Чому? Відповідь на це запитання ми дізнаємось із гри «Серветка». Перед вами – звичайна серветка. Складіть її навпіл по діагоналі, ще раз навпіл. З двох сторін відірвіть кілька разів. Розгорніть серветку. Покажіть її. Усі серветки різняться. Наші діти так само різні, неповторні. Вони прагнуть усе знати та багато вміти. Наше завдання – допомогти їм у цьому!

6. Перегляд презентації про Нову українську школу.

Обговорення:

- Що таке Нова українська школа?
- Чим вона відрізняється від нинішньої школи?
- До чого готуватися Вам, батькам?

Відповіді на ці запитання ми знайдемо, переглянувши відео про вже створені в цьому новому навчальному році пілотні школи.

(Перегляд відео. Обговорення побаченого).

7. Вправа «Долонька щастя».

Інструкція.

Кожному з батьків дається вирізана з паперу долонька. Напишіть на кожному пальчику долоньки, яку допомогу ви могли б надати вчителю в роботі з дітьми.

8. Ярмарок ідей «Щаслива дитина».

Слово вчителя:

Психологічно зріла дитина швидко й успішно адаптується в новій шкільній ситуації, з більшим задоволенням учитьсЯ. Шкільна зрілість дитини залежить від вашої готовності бути батьками першокласника.

Кожна сім'я прагне бачити свою дитину щасливою. Настав час ярмарку ідей батьківського проекту «Щаслива дитина».

Отже, що потрібно робити для щастЯ дитини?

На підготовленому плакаті із зображенням сонечка з кульок батьки кріплять записані на промінчиках ідеї та зачитують їх.

Ідеї:

- ✓ Пильнуйте, щоб дитина не стала «телеманом».
- ✓ Привчайте дитину до праці.
- ✓ Формуйте самоповагу.
- ✓ Будьте вимогливими.
- ✓ Стимулюйте інтелект дитини.
- ✓ Навчіть дитину шанувати сім'ю.
- ✓ Живіть у хорошому оточенні.
- ✓ Навчіть дитину спілкуватись.
- ✓ Не робіть за дітей те, що вони можуть зробити самостійно.
- ✓ Виховуйте відповідальність і порядність.

Учитель додає:

І найголовніше – безумовне прийняття дитини. Утілення в життЯ цього проекту принесе у вашу оселю радість, взаєморозуміння, щастЯ.

9. Підсумок.

Шановні батьки! Дозвольте завершити нашу теплу зустріч щирим зиченням добра вашим родинам і залишити на згадку «Пам'ятку для батьків». Поруч із вами є світ дитинства, що приносить не тільки турботи й клопоти, але й величезну радість. Любіть дитину не за те, що вона гарна, розумна, здібна, а просто за те, що вона є.

ПСИХОЛОГІЧНІ ТРЕНІНГИ ДЛЯ БАТЬКІВ «БУТИ ПОРУЧ, АБО ЩАСЛИВЕ БАТЬКІВСТВО»

Решетняк С. М.,

практичний психолог

Рубіжанської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 7

Рубіжанської міської ради Луганської області;

Обоянська Т. С.,

практичний психолог

комунального дошкільного навчального закладу (ясел-садка)

комбінованого типу № 7 «Червона шапочка»

управління освіти Рубіжанської міської ради

У межах реалізації проекту «Комплексна психосоціальна підтримка осіб, постраждалих унаслідок військового конфлікту на Сході України» в Луганській та Донецькій областях за підтримки ЮНІСЕФ і Національного університету «Києво-Могилянська академія», за участі висококваліфікованих фахівців у галузі психології, які мають тривалий досвід практичної роботи з дітьми, дорослими, вимушено переселеними особами, різними категоріями людей, що зазнали психологічної травми, сертифікованих тренерів НаУКМА протягом лютого – березня 2017 року проходила робота з батьками. У містах Рубіжному та Кремінній проводили тренінги за програмою «Бути поруч» Тетяна Сергіївна Обоянська та Світлана Михайлівна Решетняк.

Цільова аудиторія тренінгу – батьки вихованців закладів дошкільної освіти м. Рубіжного та Кремінної, а також батьки майбутніх першокласників спеціалізованої школи № 7 м. Рубіжного.

Мета: підвищення педагогічної компетентності батьків, створення безпечного, творчого середовища в сім'ї для росту й розвитку дитини, допомога батькам у розумінні причин поведінки дітей, власних потреб, емоцій, формування знань про особливості та причини прояву стресу в дітей, навчання ефективних інструментів для самостійного відновлення сил, розвиток умінь відчувати радість батьківства.

Автори тренінгу «Бути поруч або щасливе батьківство»:

Залеська Оксана Володимирівна, дитячий психотерапевт, експерт та тренер НаУКМА, кандидат психологічних наук, засновниця психоаналітичної асоціації дитячих аналітичних психотерапевтів у м. Києві;

Федорець Ольга Володимирівна, психолог-психотерапевт психодинамічного напрямку, супервізор, експерт НаУКМА.

Наповнення вправами та інформаційними блоками:

Обоянська Тетяна Сергіївна, практичний психолог комунального дошкільного навчального закладу «Ясла-садок комбінованого типу № 7 «Червона шапочка» управління освіти Рубіжанської міської ради.

Решетняк Світлана Михайлівна, практичний психолог Рубіжанської спеціалізованої школи I-III ступенів № 7.

Тривалість тренінгу – 6 тригодинних щотижневих зустрічей.

Структура тренінгу

Блок 1. «Поведінка дітей. Як читати між рядків».

Основні теми:

1. Зв'язок поведінки й потреб у дітей.
2. Піраміда потреб у дошкільняти/школяра.
3. Почуття й поведінка. Як бачити, чути та розуміти почуття дитини.

Ігри і вправи: «Піраміда потреб моєї дитини», «Мої потреби: чарівний мішечок», «Піца-масаж».

Блок 2. «Прив'язаність – основа нормального зростання й розвитку дитини».

Основні теми:

1. Відчуття опори та емоційної близькості.
2. Способи підтримки й відновлення надійної прив'язаності.

Ігри і вправи: «Вправа на прив'язаність», «Опора», «Обійми», «Дерево», «Люди мого життя» «Калейдоскоп», «Що підсилює прив'язаність».

Блок 3. «Слова допомагають».

Основні теми:

1. Функції слова. Для чого нам говорити?
2. Коли і як мовчати?
3. Про що мовчати не можна.
4. Зв'язок почуттів і слів.

Ігри і вправи: «Калейдоскоп, частина 2», «Скажи словами», «Намалюй за описом», «Компліменти», «Статуя дитини», «Техніка активного слухання», «Джебірш».

Блок 4. «Батьківство як індивідуалізація, труднощі батьківства».

Основні теми:

1. Складнощі батьківства.
2. Профілактика емоційного вигорання.
3. Знаходження ресурсів.

Ігри та вправи: «Антистресове дихання», «Лимон», «Безпечне місце», «Позитивне мислення», «Мої ресурси», «Малюнок по колу», «Список», «Дерево та лось».

Блок 5. «Онлайн-підтримка батьків». Тему зустрічі обирають самі батьки (посилання, статті, відповіді на питання).

Основні теми:

1. Сайт «Слова допомагають»: <http://wordshelp.com.ua/>, друковані матеріали для батьків.

2. Відповіді на запитання.

3. Зворотний зв'язок батьків, що взяли участь у тренінгу.

Блок 6. (додатковий). «Посилення ролі контактів і позитивних активностей» (для батьків першокласників та їхніх дітей). Цей блок був створений на прохання батьків.

Основні теми:

1. Допомога учасникам щодо відновлення почуття фізичного та емоційного комфорту.

2. Залучення до планування позитивних справ.

3. Покращення настрою та відновлення контролю над життям.

Ігри і вправи: «Я хвалюся», «Гра з іменами», «Кола довіри», «Обіймочки», «Камінці приємних спогадів», «Календар приємних справ», «Бійка батаками», «Чаювання з улюбленими смаколиками».

На тренінгових зустрічах удалось створити осередок довіри, щирості й взаємоповаги. Після закінчення проекту батьки були дуже вдячні за інформацію, корисні техніки та вправи й турботу з боку організаторів. Хтось порівнював зустрічі з ковтком свіжого повітря, хтось говорив про своєчасність отриманих знань. Згадували про свої очікування й говорили про те, що результати їх перевершили, і загальне побажання: «Дуже хочеться продовження!».

Бажання батьків і тренерів здійснилось, тож робота з батьками стала системною. Це й тренінги для батьків учнів початкових класів і для батьків майбутніх першокласників.

Важливо, що, підтримуючи батьків, ми надаємо допомогу дітям.

РОЗДІЛ IV. ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ВАЛІЗИ: ЦІКАВЕ ТА КОРИСНЕ

ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО ТРЕНІНГ

Одною з ефективних форм проведення батьківських зборів є тренінг. Слово «тренінг» походить від англійського «totrain», що означає «навчати, тренувати, дресирувати».

Тренінг – це одночасно:

- ✓ цікавий процес пізнання себе та інших;
- ✓ спілкування без бар'єрів;
- ✓ ефективна форма отримання інформації;
- ✓ інструмент для згуртування батьківського колективу;
- ✓ форма розширення досвіду.

Перевагою такої форми зустрічі з батьками є те, що під час тренінгу створюється неформальне, невимушене спілкування, яке відкриває перед групою безліч варіантів розвитку та розв'язання проблем. Як правило, батьки в захваті від тренінгових методів, тому що сприйняття інформації стає цікавим, необтяжливим.

Так само, як і будь-яка форма проведення батьківських зборів, тренінг має певну мету. Нею можуть бути:

- ✓ інформування батьків з певної теми;
- ✓ профілактика небажаної поведінки, стилю неефективного виховання;
- ✓ зміна погляду на проблему;
- ✓ зміна погляду на процес навчання;
- ✓ підвищення здатності батьків до позитивного ставлення до себе та життя;

- ✓ активізація громадськості щодо розв'язання актуальних проблем;
- ✓ здобуття альтернативної громадянської освіти;
- ✓ зміцнення партнерських стосунків між родиною та школою;
- ✓ згуртування батьківського колективу;
- ✓ залучення батьків до шкільного життя.

Тренінг має свої «атрибути». До них належать:

- ✓ тренінгова група;
- ✓ тренінгове коло;
- ✓ спеціально обладнане приміщення та приладдя для тренінгу (фліпчарт, маркери тощо);
- ✓ тренер;
- ✓ правила групи;
- ✓ атмосфера взаємодії та спілкування;
- ✓ інтерактивні методи навчання;
- ✓ структура тренінгового заняття;
- ✓ оцінювання ефективності тренінгу.

Важливо облаштувати місце проведення тренінгу, при цьому уникати «аудиторного» та «шкільного» стилів. Добре, коли стільці для учасників розташовуються півколом або в колі – це сприяє створенню неформальної атмосфери, забезпечує можливість кожному бачити всіх учасників тренінгу, підкреслює рівнозначність позицій батьків і вчителя. Це сприяє створенню атмосфери відкритості, розвитку довіри, уваги та інтересу батьків одного до одного.

Сприятливу атмосферу тренінгу забезпечують правила, яких має дотримуватись кожний учасник. Основні з них:

- ✓ цінування часу;
- ✓ взаємоповага;
- ✓ позитивність;
- ✓ виступ від свого імені;
- ✓ добровільна активність;
- ✓ конфіденційність;
- ✓ «стоп»;
- ✓ «піднята рука»;
- ✓ зворотний зв'язок тощо.

Правила приймаються на початку тренінгу всіма учасниками групи.

У тренінгу широко використовуються інтерактивні методи, спрямовані на стимуляцію взаємодії батьків.

Інтер (лат. *inter*) – префікс, що означає перебування поміж чимось, кимось;

актив (лат. *actus*) – приводжу в рух;

інтерактивний – рух, що відбувається між об'єктами: зовнішніми – між окремими людьми, внутрішніми – рух, активність, яка відбувається в самій людині та спричиняє зміни її поглядів, думок, поведінки тощо. Тренінг має певну структуру (*рисунок 1*).

Обов'язково проводити руханки, паузи на каву, дотримуватись часу, відведеного на кожне завдання, мати свою тренерську «валізу» (маркери, стікери, скотч, бумагу для фліпчарта, роздавальний матеріал, ручки, ножиці, бейджі, кольоровий папір і т. ін.).

Тренер (учитель) повинен володіти певною системою знань, умінь, навичок, щоб бути:

- ✓ компетентним;
- ✓ гнучким;
- ✓ стресостійким;
- ✓ витриманим;
- ✓ креативним;
- ✓ комунікабельним;
- ✓ толерантним;
- ✓ мати соціальний інтелект;
- ✓ володіти психологічними знаннями;
- ✓ знати основи конфліктології;

- ✓ володіти системою активних та інтерактивних методів роботи;
- ✓ уміти критично мислити;
- ✓ мати організаторські здібності;
- ✓ володіти засобами ІКТ;
- ✓ мати знання з таймменеджменту;
- ✓ бути обізнаним щодо принципів андрагогіки тощо.

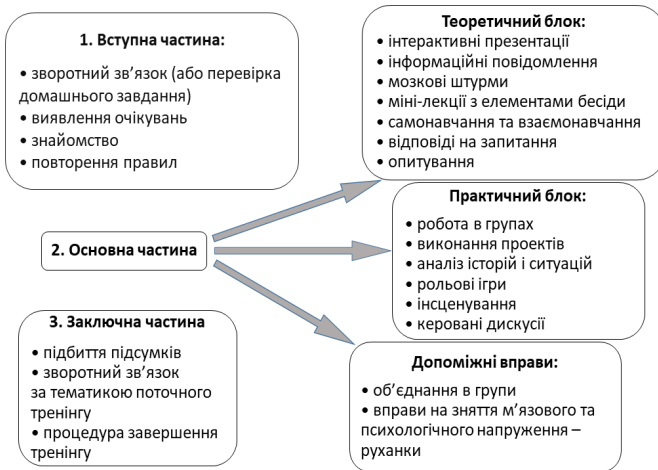

Рисунок 1. Структура тренінгу

Тривалість тренінгу може бути різною – від 20 хвилин до 7-8 годин. Для батьків найкраща тривалість становить 60-90 хвилин. Цього часу вистачить для використання всіх елементів тренінгу й отримання повноцінного зворотного зв'язку.

Деякі корисні поради.

Люди набагато швидше вчаться, коли замість слухати, як щось зробили інші, намагаються виконати це самостійно, тому будуйте інтерактивне заняття так, щоб у ньому було якнайбільше власної діяльності батьків.

Найкращий тренінг – це кілька практичних завдань, а в проміжку між ними – короткі дискусії і так звані руханки (вправи на зняття м'язового напруження).

Намагайтесь давати зрозумілі та прості інструкції. Якщо сам тренер і учасники добре усвідомлюють, що треба робити, зростає вірогідність успішного виконання завдання.

Якщо ви раптом зрозумієте, що завдання не відповідає потребам учасників, будьте готові обговорити його та зробити більш прийнятним.

Намагайтесь ніколи не застосовувати слово «розподіляйтесь», «розподіляти» дітей на пари, на трійки, на групи тощо. Пам'ятайте, учасники тренінгу ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ!

Якщо на тренінгу близько 30 батьків (оптимальна кількість – 20) замініть проведення вправ на знайомство чи зворотний зв'язок у загальному колі виконанням цих вправ у парах, а потім запитайте, чи є охочі поділитись своїми думками на загал і вислухайте декількох осіб.

ТРЕНІНГОВІ ВПРАВИ

Ігри-«криголами» або вправи для знайомства

Ігрові вправи для знайомства проводять не лише з групою незнайомих людей. Вони будуть цікаві та корисні для тих, хто давно знає одне одного. Такі ігри називають «криголамами». Вони створюють позитивний настрій та атмосферу довіри, допомагають познайомитись та подружитись. Ігри-«криголами» руйнують бар'єри між батьками, учать бути відкритими й доброзичливими до інших, допомагають здобути одностумців за дуже короткий проміжок часу.

Мета ігор-«криголамів»:

- ✓ легке ненав'язливе знайомство, зближення учасників команди;
- ✓ перевірка власної інтуїції («Наскільки добре я розумію інших?»);
- ✓ розуміння того, як сприймає тебе оточення;
- ✓ покращення взаєморозуміння;
- ✓ гарний настрій, розвага.

«Повітряна кулька»

Кількість: 15–40 осіб.

Орієнтовний час: 10 хв.

Обладнання: повітряні кульки, фломастери.

Інструкція. Грає музика. Кожен гравець надуває кульку та пише на ній своє ім'я. Після цього вмикається музика, учасники підкидають кульки догори. Через деякий час музика вимикається, і кожен віддає кульку, що опинилась у руках, власнику та називає його на ім'я. Гра повторюється кілька разів.

«Скребл з іменами»

Кількість: 10–35 осіб.

Орієнтовний час: 3–10 хв.

Обладнання: аркуш ватману, фломастери.

Інструкція. У центрі аркуша ватману ведучий пише друкованими літерами своє ім'я. Потім усі діти почергово записують свої імена по горизонталі та вертикалі на зразок кросворда – так, щоб вони поєднувались через спільні літери. Після цього аркуш ватману можна прикріпити на стіну чи на дошку.

«Снігова куля»

Кількість: 5–20 осіб.

Орієнтовний час: 3–10 хв.

Інструкція. Учасники стають у коло. Перший називає своє ім'я. Другий називає ім'я першого та своє. Третій ім'я першого, другого та своє. Останнім, хто називає всі імена й своє, є вчитель.

«Два береги»

Кількість: 10–35 осіб.

Орієнтовний час: 3–10 хв.

Матеріали: крейда.

Інструкція. На підлозі креслять дві лінії – одну навпроти одної. Учасники поділяються довільно вздовж ліній. Ведучий стає між лініями та називає якісь характеристики, наприклад: «Нехай праворуч стануть ті, хто любить співати, а ліворуч – ті, хто любить танцювати». (Варіанти: навчальні предмети, смакові уподобання тощо). Учасники повинні швидко перебігти на ту лінію, яка їм підходить. Якщо не підходить ні та, ні інша – зупиняються в центрі. Гра повторюється кілька разів.

«5 важливих речей»

Кількість: 10–20 осіб.

Орієнтовний час: 5–10 хв.

Інструкція. Гра виконується в парах. Пари розходяться на 5 хв і мовчки, жестами показують одне одному п'ять найважливіших для себе речей. Потім пара розповідає про себе те, що зрозуміла. При цьому перший розповідає про другого, а другий про першого. (Варіанти: п'ять найстрашніших для мене речей, найулюбленіших, п'ять речей, які я люблю одягати взимку, тощо.)

«Інтерв'ю»

Кількість: 2–20 осіб.

Орієнтовний час: 5–20 хв.

Інструкція. Учасники об'єднуються в пари. Протягом 5 хв пари дізнаються кращі якості одне одного. Потім усі сідають у коло, кожна пара повинна якнайкраще представити свого партнера, зробити йому рекламу перед усією групою.

«Моя річ розказала б про мене...»

Кількість: 10–20 осіб.

Орієнтовний час: 5–10 хв.

Інструкція. Учасники розміщуються на стільцях по колу. Учитель пропонує кожному взяти будь-яку свою річ (у кишені, на парті, у сумці тощо). Перший учасник (може бути вчитель), тримаючи в руках власну річ, від її імені розповідає про себе (наприклад: «Я телефон Тетяни, можу розповісти про неї таке...»). Далі так само по черзі від імені будь-яких особистих речей розповідають про себе всі учасники групи.

«Єралаш»

Кількість: 10–20 осіб.

Орієнтовний час: 10–20 хв.

Обладнання: аркуші паперу, фломастери.

Інструкція. Учасники отримують аркуші паперу і фломастери. Учитель пропонує протягом 5 хв кожному намалювати кумедну, дивовижну історію зі свого життя. Потім усі охочі демонструють свій малюнок і розповідають свою історію.

«Тік-так»

Кількість: 10–35 осіб.

Орієнтовний час: 5–15 хв.

Інструкція. Учасники стають у коло. Усім пропонується дізнатися імена своїх сусідів праворуч і ліворуч. Після цього ведучий підходить до будь-кого з учасників і промовляє «тік» або «так», рахує до 5 (10). Учасник, до якого звернувся ведучий, повинен устигнути назвати ім'я сусіда праворуч (коли промовляється «так») і ліворуч (коли промовляється «тік»).

«Бінго»

Кількість: 10–20 осіб.

Орієнтовний час: 20–30 хв.

Обладнання: аркуш паперу формату А3.

Інструкція. Учитель пропонує батькам без допомоги ножиць створити ляльку з паперу, використовуючи метод обривання. На руках, на голові, на ногах написати інформацію про себе (улюблена страва, улюблена книжка, улюблений колір, улюблений музичний жанр, улюблене місце відпочинку). На роботу відводиться 5 хв. Потім учасники ознайомлюються з тим, що написано в інших. Коли знаходять схожий запис, вигукують: «Бінго!». (Так можна об'єднувати учасників у групи).

«Найкраща візитка»

Кількість: 10–30 осіб.

Орієнтовний час: 5–0 хв.

Обладнання: аркуші паперу, клей, олівці, фломастери, ножиці.

Інструкція. Учасники мають вільний доступ до канцелярського приладдя. Учитель пропонує кожному зробити найкращу візитку для свого сусіда й представити її класу.

«Подарунок»

Кількість: 10–20 осіб.

Орієнтовний час: 5–10 хв.

Інструкція. Учасники стоять у колі. Кожен з них вигадує, який подарунок він хотів би подарувати сусіду ліворуч. По черзі за допомогою міміки та жестів кожен пояснює тому, хто ліворуч, що він дарує. Сусід відгадує й дякує. *(Можлива підказка, але така, у якій немає назви цього предмета, а лише його опис).*

РОЛЬОВІ ІГРИ

Рольова гра – це ефективне відпрацювання варіантів поведінки в тих ситуаціях, у яких можуть опинитись учасники тренінгу. Гра дає можливість набути навичок ухвалення відповідальних і безпечних рішень у житті.

Проведення рольової гри:

1. Ведучий оголошує тему гри, визначає ігрову ситуацію, з'ясовує, наскільки значущою вона є для учасників.
2. Викладач-тренер інструктує про план гри. З'ясовує, чи всі правильно зрозуміли своє завдання.
3. Розподіляються ролі. Якщо ролей на всіх не вистачає, спостерігачі повинні отримати завдання щодо відслідкування вербальної та невербальної поведінки учасників гри, оцінювання результативності гри тощо.
4. Активні учасники гри діють відповідно до своїх ролей та отриманої інформації.
5. Підбиваються підсумки гри, фіксується реакція кожного з учасників.

Рольова гра «Навпаки»

Мета гри полягає в тому, щоб дати батькам можливість відчути, наскільки в спілкуванні з дитиною ми забуваємо, що вона – теж особистість. Сутність гри полягає в тому, що роль дитини виконує хтось із батьків, а роль суворого батька, у якого в спілкуванні переважає авторитарний стиль, бере на себе вчитель. Після гри батьки висловлюють думку, що таке спілкування поглиблює розбіжність між дитиною та дорослим, сприяє накопиченню суперечностей і проблем. Батьки роблять висновок про те, що необхідно змінювати форми та стиль спілкування, щоб досягти позитивного результату.

Рольова гра «Мої ролі в житті»

Інструкція.

Поговоріть з батьками про різні ролі, які вони мають у цьому житті й суспільстві. Запишіть список цих ролей на дошці, щоб усі учасники могли бачити їх (наприклад, мама, сестра, донька, тітка, лікарка і т. д.). Роздрукуйте копії аркуша «Все про мене» для кожного учасника й дайте їм олівці та кольорові маркери, фарби тощо.

Попросіть батьків, використовуючи малюнки, символи й слова зобразити різні ролі, які вони грають у житті й спільноті. Коли батьки закінчать роботу – нехай поділяться картинками з іншими учасниками.

Рольова гра «Знайди слона»

Мета гри: об'єднати учасників у групи. Учитель (тренер) роздає кожному учаснику стікер, на зворотному боці якого є назва тварини, наприклад, слон, крокодил, мавпа тощо (залежно від потрібної кількості груп). За командою тренера всі одночасно безмовно починають імітувати рухи тієї тварини, яка написана на стікері та шукати людину, яка зображує подібне. Коли групи об'єдналися, тренер просить назвати спільне слово.

Рольова гра «Скелелаз»

Опис гри: група вибудовується в одну щільну шеренгу, яка зображує «скелю» з нерівностями і «корчами» – виступаючими вперед руками та ногами. Кожен учасник послідовно проходить уздовж цієї «скелі». Гра проходить найцікавіше, якщо «скеля» розташовується на краю невеликого узвишся (наприклад, на двох – трьох складених упритул гімнастичних лавках). У такому випадку ведучому слід передбачити страховку учасників. Гру можна проводити й на рівній поверхні, тоді лінія, по якій стоїть шеренга, символізує обрив, і наступати за нею не можна.

Рольова гра «Відзеркалювання»

Інструкція. Виконайте чотири нескладних завдання, точніше, зімітуйте їх виконання. Завдання такі:

- пришиваємо гудзик;
- збираємося в дорогу;
- печемо пиріг;
- виступаємо в цирку.

Особливість цих завдань в тому, що кожне з них учасники будуть виконувати попарно, причому партнери встануть один проти одного, й один з них стане на час дзеркалом, тобто буде копіювати всі рухи свого партнера. Потім партнери поміняються ролями.

Рольова гра «Повторення рухів»

Опис гри. Учасники стають у коло, ведучий виходить за двері. З решти учасників вибирається один «законодавець моди», який буде придумувати й виконувати будь-які нескладні фізичні вправи, а решта – повторювати за ним. Кожні 10–15 секунд він змінює рухи, інші, помітивши це, теж починають копіювати нові рухи. Коли «законодавець моди» обраний і почалось виконання вправи, ведучого звуть назад у приміщення, його завдання – шляхом спостереження встановити, за ким саме учасники повторюють рухи.

Рольова гра «Зв'язування групи»

Опис гри. Група стоїть у колоні по одному, у лівій руці в кожного протягнутий уздовж групи тонкий канат. Учасникам дається завдання щільно скрутитись за годинниковою стрілкою в «рулет», після чого ведучий обв'язує групу кінцем, який залишився на рівні пояса. У такому стані групи просять переміщатися по приміщенню за траєкторією, що задається ведучим.

Іноді дається додаткове завдання: у процесі переміщення кожен з учасників говорить три цікаві факти про себе, а після завершення вправи інші учасники згадують ці факти. Ведучому слід уважно стежити за траєкторією руху групи, щоб уникнути зіткнення учасників з нерухомими предметами. Час виконання: 2–3 хвилини.

КЕЙС-МЕТОД

Кейс-метод (casestudy) – це техніка навчання, що користується описом реальних ситуацій (*від англ. case – «випадок»*). Під ситуацією (кейсом) розуміють письмовий опис конкретної реальної події, пропонують проаналізувати її, знайти шляхи розв'язання та обрати найкращу з них. Ситуаційна вправа, що розглядається, повинна бути побудованою на реальних подіях.

Кейс-метод, або метод ситуаційних вправ, є активним методом, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності. Він сприяє розвитку винахідливості, умінню вирішувати проблеми, розвиває здібності здійснювати аналіз і діагностику проблем.

Кейс-метод – складна система, що інтегрує в собі інші методи пізнання: дискусію, ігрові методи, «мозковий штурм», моделювання, мисленевий експеримент, проблемний метод, системний аналіз тощо.

Проблема посідає важливе місце в кейс-методі, при чому в самому кейсі вона часто є присутньою в неявному, замаскованому вигляді, нерідко буває прихованою серед інших, менш вагомих проблем, розгляд яких може повести дискусію не в той бік.

Етапи роботи з кейсом.

1. Уведення в кейс, постановка основних питань.

2. Аналіз ситуації. Робота відбувається індивідуально чи в групах.

Кожен з учасників пропонує свій варіант розв'язання проблеми, що оцінюється групою, яка й обирає оптимальний варіант рішення, готується до презентації. У роботі учасники можуть користуватися різноманітними джерелами інформації.

3. Репрезентація рішень по кейсах. Батьки мають максимально використати наочність, створену ними (схеми, графіки, плакати тощо). Кожен варіант рішення фіксується на окремому аркуші.

4. Загальна дискусія.

5. Підбиття підсумків роботи.

Кейс-метод навчає пошуку та використанню знань в умовах динамічної ситуації, розвиває діалектичне та критичне мислення, сприяє більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу.

Теми для кейсу вчитель обирає залежно від мети, завдань та очікуваних результатів тренінгу. Учитель заздалегідь готує тексти із життєвими ситуаціями, які слід розглянути в групах.

Поради. Притчі

Поради Девіда Льюїса, що узагальнили досвід тисяч родин:

✓ Я відповідаю на запитання дитини наскільки можливо терпляче й чесно. Серйозні запитання та висловлення дитини я сприймаю всерйоз.

✓ У нас у квартирі є дошка, на якій дитина може демонструвати свої роботи. Я не лаю дитину за безлад у кімнаті чи на столі, якщо це пов'язано з творчим заняттям і робота ще не закінчена.

✓ Я надав дитині кімнату чи спеціальний куточок винятково для самостійних творчих занять.

✓ Я показую дитині, що її люблять такою, яка вона є, а не за її досягнення.

✓ Я даю дитині посильну можливість у прояві турботи.

✓ Я допомагаю дитині будувати її плани та ухвалювати рішення.

✓ Я намагаюсь показати дитині цікаві місця.

✓ Я допомагаю дитині поліпшити результати її роботи.

✓ Я допомагаю дитині нормально спілкуватися з дітьми й радий бачити їх у себе вдома.

✓ Я ніколи не кажу дитині, що вона гірша за інших дітей.

✓ Я ніколи не караю дитину приниженням.

✓ Я купую дитині книжки, пов'язані з її інтересами.

✓ Я привчаю дитину мислити самостійно.

✓ Я регулярно читаю дитині.

✓ Я привчаю дитину до читання з дитинства.

- ✓ Я пробуджую фантазію й уяву дитини.
 - ✓ Я уважно ставлюсь до потреб дитини.
 - ✓ Я знаходжу час, щоби щодня побути з дитиною наодинці.
 - ✓ Я дозволяю дитині брати участь у плануванні сімейного бюджету.
 - ✓ Я ніколи не лаю дитину за невміння та помилки.
 - ✓ Я хвалю дитину за навчальну ініціативу.
 - ✓ Я навчаю дитину вільно спілкуватися з дорослими будь-якого віку.
 - ✓ Я дозволяю дитині грати зі всяким мотлохом.
 - ✓ Я спонукаю дитину вчитись вирішувати проблеми самостійно.
 - ✓ У заняттях дитини я знаходжу щось гідне похвали.
 - ✓ Немає тем, які я зовсім виключаю з обговорення з дитиною.
 - ✓ Я допомагаю дитині бути особистістю.
 - ✓ Я допомагаю дитині знаходити телепрограми, що заслуговують на її увагу.
 - ✓ Я розвиваю в дитині позитивне сприйняття її здібностей.
 - ✓ Я ніколи не відмахуюсь від невдач дитини, кажучи: «Я цього теж не вмію».
 - ✓ Я заохочую в дитині максимальну незалежність від дорослих.
 - ✓ Я вірю в здоровий глузд дитини та довіряю їй.
- Поради батькам:
- ✓ Якщо ви згодні з 20 % цих порад, то вам необхідно терміново подумати над іншим.
 - ✓ Якщо поради влаштовують вас і відповідають вашій програмі виховання на 50 %, у вас повинно вийти, у вас є на це шанси.
 - ✓ Якщо ви виконаєте ці поради на 90 %, дайте більше волі дитині й собі.

Порада Ш. А. Амонашвілі

Уявіть Землю, яка летить в Космосі, і скажіть їй ласкаві слова; пошліть добрі думки своїм дітям; закриємо очі – і пошлемо вітання свої батькам; побажайте успіху вчителю, який стоїть перед вами. Хто прекрасно і широко мислить – той ростить свій дух.

Якщо дитина вам що-небудь принесе – обов'язково похваліть зроблене і вона зробить ще. Складіть книгу, із сторінок які принесе вам дитина, скажіть, що ви дали друзям її почитати – створіть для кожного уявне штучне середовище.

Дитина повинна бути впевнена, що вона всім потрібна і цікава.

Метафора «Річка та береги»

Мета: на емоційно – смислового рівні допомогти батькам усвідомити роль родинного впливу на становлення особистості дитини.

Мені подобається порівнювати дитину з водою. Це річка весела та стрімка, бурхлива, або ж глибока та повільна. Вона пливе собі, куди їй

заманеться, рухається вільно та невимушено. Але рух кожної річки означає її русло, ті береги, яких ми називаємо «рідні». Вони завжди ніби попереду, визначають основне спрямування її руху. Якщо рідні знають, як виховувати дитину, мають свої стійкі ціннісні настанови, розуміють, що є важливим для дитини, – то це береги міцні, надійні. Тоді й річка почуватиметься захищеною та більш упевненою.

Де ви бачили такі береги, які б тиснули на річку чи змушували її плисти в інший бік? Річка пливе вільно у відповідності до своєї природи, але береги дещо скеровують її рух. Річка, яка не має берегів, розтікається, поступово перетворюючись на болото. Так і дитина, яка не відчуває підтримки, розумного контролю з боку батьків не має життєвих орієнтирів, чіткого самоусвідомлення своїх справжніх бажань та потреб, тому часто потрапляє під чужий вплив або тиск оточення.

Притча «Все у твоїх руках»

У давнину в старовинному місті жив Майстер, до якого регулярно навідувалися учні. Найздібніший з них одного разу задумався: «А чи є питання, на яке наш Майстер не зміг би дати відповідь?».

Він пішов на квітучий луг, піймав найкрасивішого метелика й сховав його між долонями. Метелик чіплявся лапками за його руки – учневі було лоскотно. Посміхаючись, він підійшов до Майстра та запитав:

– Скажіть, який метелик у мене в руках: живий чи мертвий?

Учень міцно тримав метелика в зімкнутих долонях і був готовий будь-якої миті стиснути їх заради своєї істини.

Не дивлячись на руки учня, Майстер відповів:

– Усе у твоїх руках.

Притча про те, скільки часу треба приділяти дітям

Після нелегкого робочого дня повернувся батько додому. Час був пізній, чоловік змучився і втомився, але зрадив, побачивши, що п'ятирічний син чекає його на порозі будинку.

– Тату, – привітавши батька, тихо промовив малюк, – можеш відповісти? Я чекав, щоб запитати...

– Звичайно, питай! – вигукнув батько.

– Скільки грошей ти отримуєш?

– Та хіба це твоя справа?! Нема чого тобі про це знати!

Дитина підняла на нього сумні очі.

– Я дуже-дуже прошу тебе, скажи, скільки ти заробляєш за одну годину?

– Ну, припустимо, п'ятсот. І що далі? Тобі яка різниця?

– Будь ласка, тату, – дуже серйозно промовила дитина, – позич мені триста гривень.

Батько вийшов з себе й закричав на сина:

– Ти поводиш себе огидно! Я так втомився, але змушений стояти тут і слухати твою балаканину! Думаєш тільки про іграшки, чекав мене лише для того, щоб випросити грошей на всілякі дурниці!

Опустивши голову, хлопчик зник за дверима дитячої. А батько, розсерджений і засмучений, так і стояв, притулившись до стіни. «От нахаба, – думав він, – який же мій син егоїстичний. Однак... Може, і я був не в усьому правий? Я даремно на нього накричав, адже, зазвичай дитя ніколи не просить у нас з матір'ю грошей. Значить, дитина звернулася до мене неспроста».

Він тихенько зайшов до кімнати сина й сів біля дитячого ліжка.

– Ти ще не заснув, мій хороший? – шепнув він.

– Ні, я лежу та думаю...

– Не гнівайся на мене, синку, я сьогодні страшенно втомився, тому й нагрубив тобі. Ось, візьми гроші й, будь ласка, вибач мені.

Малюк обійняв батька за шию, його оченята радісно засвітилися.

– Тату, спасибі, велике-велике спасибі! Хлопчик витягнув з кишені піжами кілька зім'ятих банкнот і додав до них щойно отримані купюри. Батько знову почав бурчати:

– У тебе, як виявилось, предостатньо грошей, а ти скупишся та проши ще.

– Ні, татко, мені якраз цих трьохсот не вистачало. Ось тепер я зібрав рівно стільки, щоб купити одну, усього лише одну годину твого, тату, часу.

Притча «Найцінніший подарунок»

Одного разу йшов по дорозі старий мудрий чоловік. Розглядав природу, милувався весняними яскравими барвами. Тут він побачив чоловіка, який ніс на плечах щось неймовірно важке, що аж ноги підкошувались.

– Чому ти прирікаєш себе на такий важкий труд і страждання? – запитав старець.

– Я страждаю для того, щоб мої онуки йдіти були щасливими, – відповів нещасний чоловік. Мій прадід прирікав себе на важку працю заради діда, дід – заради батька, батько – заради мене, а я буду страждати заради щастя моїх дітей.

– А хтось у вашій родині був щасливим? – поцікавився мудрий співрозмовник.

– Поки ще ні, але діти й онуки точно стануть щасливими! – мрійливо промовив чоловік.

– На жаль, неписьменний не може навчити писати, кріт ніколи не виховає орла, заєць – вовка... – зітхнув старий мудрий чоловік. Спершу треба самому навчитися бути щасливим, тільки тоді ти зможеш навчити щастя своїх дітей. Це й буде твій найцінніший подарунок.

Філософська казка про образу

Образа – це така маленька й дуже симпатична тваринка. З вигляду вона зовсім нешкідлива. І якщо з нею правильно поводитись, то шкоди вона вам не завдасть.

Образа, якщо не намагатися її поселити у своєму будинку, прекрасно живе на волі й ніколи нікого не чіпає, але всі спроби заволодіти образою, зробити її своєю, закінчуються завжди плачевно...

Звірятко це дуже маленьке та спритне, воно може випадково потрапити в тіло будь-якої людини. Людина це відразу відчує, тому що одразу стає прикро.

А звірятко кричить людині:

– Я ненавмисно попалось! Випусти мене! Мені тут темно й страшно! Я хочу до мами!

Але люди давно вже не розуміють мови тваринок земних, особливо таких маленьких звірятко...

Є такі люди, які відразу відпускають образу, але є й такі, які ні за що не хочуть її відпустити. Вони відразу називають Образу своєю та носять-ся з нею, як з найдорожчою іграшкою. Постійно думають про неї й навіть уночі прокидаються від великих думок про неї.

А образі все одно не подобається жити з людиною. Вона крутиться, шукає вихід, але сама вона ніколи не знайде шляху. Таке ось звірятко.

Та й людина теж стиснеться та ні за що не випускає вже свою Образу. Шкода віддавати. А звірятко ж голодне, і їсти йому дуже хочеться. Ось і починає воно потихеньку їсти людину зсередини. І людина відчуває це: то там заболить, то тут. Так болить, що сльози котяться з очей, але оскільки вона не розуміє, від чого це, то й не пов'язує це нездужання з образою. А далі людина звикає до неї від безвиході, та Образа теж потихеньку звикає до свого господаря: їсть, росте, жиріє Образа й зовсім перестає рухатися.

Знаходить усередині людини що-небудь смачненьке, присмоктується й смочке, і гризе. Так і кажуть про таких людей: «Образа гризе».

І врешті-решт Образа так приростає до людини, що стає її частиною. Людина з кожним днем слабшає, а Образа всередині все товстішає й товстішає.

І невтямки людині, що тільки й треба – узяти та відпустити образу!

Нехай собі живе у своє задоволення й буде знову маленькою, спритною та худенькою!

І людині без неї легше живеться, бо від Образи вона часто плаче й хворіє.

Образа – це таке маленьке звірятко. Відпусти його, нехай собі біжить!

ЛІТЕРАТУРА

1. Батьківські збори / Т. В. Виноградова. Харків : Вид. група «Осно-ва», 2006. 237 с.
2. Бех І. Д. Проблема методів виховання у сучасній школі // Педагогіка і психологія. 1996. № 4.
3. Большакова І. Б. Критичне мислення. Початкова школа. Київ : «Вид. дім «Перше вересня», 2016. 144с.
4. Волокова Н. П. Педагогіка : навчальний посібник Київ : Академія, 2001.
5. Волкова В. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». URL: <https://naurok.com.ua/organizaciya-navchalno-vihovnogo-procesu-na-zasadah-pedagogiki-partnerstva-v-umovah-realizaci-konceptsi-povo-ukra-nsko-shkoli-5829.html> (дата звернення: 11.11.2018).
6. Вороніна О. М. Робоча книга // Шкільний світ. 2010.
7. Готуємось до батьківських зборів. URL: <http://osnova.com.ua> (дата звернення: 11.11.2018).
8. Дозвілля школярів. Ігри кожного дня Київ : «Вид. дім «Перше вересня», 2016. 112 с.
9. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1997.
10. Культура добросусідства. Батьківські збори по-новому: методичні матеріали та практичний досвід / автори-укладачі: М. А. Араджионі та ін. Київ : ТОВ «Прометей», 2017. 328 с.
11. Леві В. URL: <http://ukrrada.ru/psihologija/8827-volodimir-levi-nestandardna-ditina.html> (дата звернення: 11.11.2018).
12. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу. Твори : У 7-ми т. Київ, 1986. Т.5.
13. Максимова Н., Порох Л. Вплив школи на виховання дітей у сім'ї // Педагогіка. 2000. № 7.
14. Матюша І. К. Гуманізація виховання і навчання в загальноосвітній школі. Київ : Вища школа, 1995.
15. Методичні рекомендації щодо проведення батьківських зборів. URL: <https://www.schoollife.org.ua/> (дата звернення: 11.11.2018).
16. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології : навч. посібник. Київ : Просвіта, 2000.
17. Нова українська школа : poradnik dla vchitelja / під заг. ред. Біб'юк Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
18. Омеляненко В. Л., Мельничук С. Г., Омеляненко С. В. Педагогіка : навч. посібник. Кіровоград, 2000.

19. Бевз В., Главник О. Основні положення щодо проведення тренінгів. URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol> (дата звернення: 11.11.2018).

20. Притчі для батьків. URL: https://vjazivne.io.ua/s2430193/pritchi_dlya_batkiv (дата звернення: 11.11.2018).

21. Процак О. Батьки в школі : матеріали до семінару № 9. Львів : Центр освітньої політики, 2007. С. 9.

22. Рухливі ігри як засіб фізичного виховання молодших школярів: метод, рекомендації / уряд. Л. В. Кондратюк. – міський методичний кабінет, 2010, 77 с.

23. Стандарти громадсько активної школи : залучення батьків: навчально-методичний посібник /Товкало М. Я. Під заг. ред. Даниленко Л. І., Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 66 с.

24. Стівен Р. Кові. Лідер у мені. Київ, 2016, 247 с.

25. Страшний В. Взаємодія школи і сім'ї // Школа і родина. № 7. 2001.

26. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка Київ : Радянська школа, 1979. Т. 5. 1979.

27. Товкало М. Залучення батьків і всієї громади до діяльності школи // Хобзей П. та ін. Освітня політика : З вершин і низин. Львів : ЛОППО, 2010. С. 139–200.

28. Том Келли, Девід Келли. Креативная уверенность. Как высвободить и реализовать свои творческие силы; пер. с англ. Т. Землянской : Азбука Бизнес, Азбука-Аттикус; Москва, 2015. 190 с.

29. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.

30. Цабибін С. Взаємодія школи та родини. URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/1604/>(дата звернення: 11.11.2018).

Методичний посібник

Батьківські збори: шляхи до партнерства та співпраці

Редактор *Л. П. Гобельовська*
Дизайн та верстка *Ю. Ф. Власова*
Дизайн обкладинки *А. І. Степаненко*
Літературний редактор, коректор *О. В. Савенкова*

Підписано до друку 17.12.2018 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура AdonisC. Ум. друк. арк. 5,58.
Наклад 400 прим. Зам. № МА00-001415

Видавець і виготовлювач:
ТОВ «Друкарня Мадрид»
61024, м. Харків, вул. Максиміліанівська, 11
Тел.: (057) 756-53-25
www.madrid.in.ua info@madrid.in.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4399 від 27.08.2012 року